

ผลของการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาสุเทวี เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
นางสาววาสนา ไช้ไหม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
มีนาคม 2547

ผลของการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาสุเทวี เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
นางสาววาสนา ไช้ไหม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
มีนาคม 2547

วาสนา ไชไหม. (2547). ผลของการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาสุเทวี เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร.
สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : อาจารย์ ดร. พาสนา จุฬรัตน์.

การศึกษานี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะที่มีต่อ
ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาสุเทวี เขตบางคอแหลม
กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความคิด
สร้างสรรค์น้อย จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีก
ครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกประสบการณ์
ดนตรีเชิงทักษะ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ เครื่องมือที่ใช้ใน
การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพเป็นสื่อ ฟอรัม เอ
ของทอเรนซ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การทดสอบค่าที

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า

1. นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นหลังจากได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นหลังจากไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิง
ทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะมีความคิดสร้างสรรค์มากกว่า
นักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF MUSIC SKILLS EXPERIENCE TRAINING ON CREATIVITY
OF PRATHOM SUKSA IV STUDENTS OF VASUDEVI SCHOOL
IN KHET BANGKOLAM, BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
MISS WASANA YAIMAI

Presented in partial fulfillment of requirements
for the Master of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University
March 2004

Wasana Yaimai. (2004). *The Effect of Music Skills Experience Training on Creativity of Prathom Suksa IV Studens of Vasudevi School in Khet Bangkolam, Bangkok*. Master Project, M.Ed. (Educational Psychology). Bangkok : Srinakarinwirot University. Project Advisor : Dr. Pasana Chularut.

The purpose of this experimental research was to study the effect of music skills experience training on creativity of prathom suksa IV studens of Vasudevi School in Khet Bangkolam, Bangkok in academic year 2003. The 30 samples were randomly selected from population whose creativity were low. Then they were randomly divided into experimental group and control group, each group consisted of 15 students. The experimental group was exposed to music skills experience training program while the control group was not. The research instrument was a Torrance Tests of Creativity : Form A. The data was analyzed by t – test.

The results were as follows :

1. The creativity of the students exposed to music skills experience training program significantly increased than before the experiment at .01 level.
2. The creativity of the students were not exposed to music skills experience training program significantly increased than before the experiment at .01 level.
3. The creativity of the students exposed to music skills experience training program was significantly higher than the others that was not exposed to music skills experience training program at .01 level.

ผลของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาสุเทวี เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
นางสาววาสนา ไช้ไหม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
มีนาคม 2547
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบได้
พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(อาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(รองศาสตราจารย์ เวชนี กรีทอง)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(อาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ เวชนี กรีทอง)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร นัครสุภกุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง และรองศาสตราจารย์เวรณี กริทอง คณะกรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมเพื่อสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษาชี้แนะแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์ณี รองศาสตราจารย์เวรณี กริทอง และผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์ณี ที่กรุณาให้ใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบคุณซิสเตอร์จินตนา ฉัตรสุภางค์ อธิการโรงเรียนवासुเทวี อาจารย์รัมภา กิจนิตชีว์ ผู้จัดการโรงเรียนवासुเทวี และอาจารย์สุนงลักษณ์ มโนมัยย์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนवासुเทวี ที่ให้ความกรุณาผู้วิจัยในการดำเนินการทดลองเป็นอย่างดี

ขอขอบใจ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนवासुเทวีที่ให้ความร่วมมือในการทดลองในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์จากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบให้แด่บิดา มารดา น้องชาย และครูอาจารย์ผู้วางรากฐานการศึกษาทุกระดับชั้นแก่ผู้วิจัย

วาสนา ไข่มุข

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	4
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
	กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	6
	สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ.....	7
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ.....	7
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ.....	15
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์.....	17
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์.....	17
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์.....	23
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	24
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	24
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	24
	วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า.....	25
	ลักษณะของแบบทดสอบ.....	25
	แบบแผนการทดลอง.....	26
	วิธีดำเนินการทดลอง.....	27
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	27

สารบัญ(ต่อ)

บทที่

3 (ต่อ) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	27
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	33
ความมุ่งหมาย สมมติฐานและวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	33
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	35
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า.....	35
ข้อเสนอแนะ.....	37
บรรณานุกรม.....	39
ภาคผนวก.....	44
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	83

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	เปรียบเทียบลักษณะที่บ่งถึงการสร้างสรรค์และไม่สร้างสรรค์.....	22
2	แสดงแบบแผนการทดลอง Randomized Control Group Pretest – Posttest Design....	26
6	แสดงการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะจำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม.....	30
7	แสดงการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะจำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม.....	31
8	แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะกับนักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะจำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม.....	32
9	แสดงคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะจำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม.....	72
10	แสดงคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะจำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม.....	73
8	แสดงผลต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มของนักเรียนที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ ก่อนทดลองและหลังทดลอง.....	74
9	แสดงผลต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่วของนักเรียนที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ ก่อนทดลองและหลังทดลอง.....	75
10	แสดงผลต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออของนักเรียนที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ ก่อนทดลองและหลังทดลอง.....	76
11	แสดงผลต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์โดยรวมทั้ง 3 ด้านของนักเรียนที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ ก่อนทดลองและหลังทดลอง.....	77
12	แสดงผลต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มของนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ ก่อนทดลองและหลังทดลอง.....	78

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง

หน้า

- 13 แสดงผลต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดต้องแคล่ว
ของนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ ก่อนทดลอง
และหลังทดลอง..... 79
- 14 แสดงผลต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออ
ของนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะก่อนทดลอง
และหลังทดลอง..... 80
- 15 แสดงผลต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ของนักเรียน
ที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ ก่อนทดลองและหลังทดลอง..... 81

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความคิดสร้างสรรค์นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ และความก้าวหน้าของสังคมโลก เราจะเห็นว่าการกระทำใดๆ ก็ตาม ถ้าจะมีการพัฒนาย่อมต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์แทบทั้งสิ้น จนอาจกล่าวได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้ชีวิตมนุษย์เกิดความสำเร็จมากขึ้นในทุกด้าน โดยในระดับปัจเจกชนนั้น ความคิดสร้างสรรค์จะเกี่ยวข้องกับงานและชีวิตประจำวัน ส่วนในสังคม ความคิดสร้างสรรค์จะนำไปสู่การค้นพบสิ่งใหม่ๆ ทางวิทยาศาสตร์ การเคลื่อนไหวทางศิลปะ การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ๆ ตลอดจนแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมรูปแบบใหม่ๆ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2545 : 33) ในกระบวนการคิดทั้งหลายของมนุษย์ ความคิดสร้างสรรค์จึงจัดเป็นความสำคัญอย่างหนึ่ง และได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง ในระยะ 30 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้เพราะความคิดสร้างสรรค์เป็นสื่อนำไปสู่การ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของมนุษย์ (Parkins. 1984 : 19)

การค้นพบสิ่งแปลกใหม่ ไม่ว่าจะเป็นด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ศิลปะ อุตสาหกรรม ย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ ทำให้เกิดความสะดวสบายในชีวิตประจำวัน มีประโยชน์ต่อสังคม และทำให้เกิดรายได้แก่ประเทศ ประเทศที่เจริญหรือพัฒนาจึงได้ให้อิสระแก่เด็กในการเรียนรู้ สอนให้เด็กกล้าแสดงออกอันเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้ (พรรณี เกษมกล. 2534 : 75) พฤติกรรมทางการใฝ่รู้ของมนุษย์ในเรื่องวิทยาศาสตร์และศิลปะ นับวันจะกว้างขวางขึ้นจนไม่มีขอบเขต ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ให้ประโยชน์ใช้สอยทางกายแก่มนุษย์ ตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่ ความรู้ทางด้านศิลปะเป็นประโยชน์ทางด้านจิตใจ หลายท่านได้ตระหนักดีว่าหากใฝ่รู้เรื่องที่สร้างประโยชน์ให้ทั้งทางกาย และทางจิตใจให้แก่ตน ชีวิตก็จะสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (ประพนธ์ พิสัยพันธุ์. 2541 : 1)

ศิลปะทุกแขนงมีอิทธิพลในการขัดเกลาความคิดและจิตใจของมนุษย์ให้มีความประณีตละเอียดอ่อน ช่วยส่งเสริมและยกระดับคุณธรรมของมนุษย์ให้สูงขึ้น และมีคุณค่าในด้านประโยชน์ใช้สอย อีกทั้งยังแสดงออกถึงวัฒนธรรมที่มีความผูกพัน มีอิทธิพลต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์ตลอดมา ศิลปะจึงมีอิทธิพลสำคัญอันเป็นแนวทางพัฒนาการแสดงออก พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นวิถีทางนำไปสู่การพัฒนาบุคคลต่อไป (สมพล ดาวประดับวงษ์. 2534 : 1) และศิลปะดนตรียังเป็นน้ำทิพย์ที่จำเป็นสำหรับบำรุงสมองให้งอกงามและเพิ่มพลังแห่งจินตนาการ เพราะทั้งศิลปะและดนตรีช่วยปลดปล่อยคนให้อิสระ และอยู่ใกล้ชีวิตจิตใจและวิญญาณของตนเองได้ง่ายถ้าถูกสอนอย่าง

สร้างสรรค์ ดังนั้นศิลปะดนตรีจึงจำเป็นสำหรับเด็กทุกคน หลักสูตรการดนตรีที่สร้างสรรค์ควรจะถูกฝึกขึ้นในโรงเรียน แล้วเราจะได้เยาวชนที่มีจิตใจงดงามและเฉลียวฉลาด (อูสา สุทธิสาคร. 2544 :44)

การแสดงออกของเด็กด้านดนตรีนั้นมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ (กิจชัย ส่องเนตร. 2545 : 6) โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเตรียมตัวเผชิญกับปัญหาด้วยการจัดประสบการณ์ หรือกิจกรรม เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับธรรมชาติของเด็ก (สุมาลี จำอิน. 2545 : 1)

การจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีศึกษา ในโรงเรียนที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่นั้นได้มีกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิวิจารณ์ คุณค่าทางดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสำรวจปัญหาเบื้องต้นจากการเรียนการสอนวิชาดนตรีศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย คือ ประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 126 คน ประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 110 คน และประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 138 คน โดยมอบหมายให้นักเรียนทำกิจกรรมดนตรีเรื่อง เครื่องดนตรีนี้ที่ฉันสร้างขึ้น โดยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายวาดภาพเครื่องดนตรีพร้อมเขียนอธิบายการกำเนิดของเสียงในเครื่องดนตรี วัสดุที่ใช้ทำ และวิธีการบรรเลงพบว่า นักเรียนไม่สามารถสร้างผลงานเพื่อสื่อความหมายในสิ่งที่นักเรียนอยากสื่อได้ ไม่สามารถคิดริเริ่มในการนำข้อมูลหรือวัตถุดิบรอบๆ ตัวมาประยุกต์ใช้ในงานที่ทำ ไม่สามารถขยายความคิดของตนได้ คือ มีแนวคิดเหมือนผลงานที่ผ่านมา เมื่อสอบถามโดยตรงจากนักเรียน ก็จะได้คำตอบว่า คิดไม่ออก หรือไม่รู้จะทำอะไร และจากการประเมินผลงานที่ได้รับมอบหมายให้ผู้เรียนทำ รูปแบบผลงานออกมาในรูปแบบที่คล้ายกัน หรือเลียนแบบกันเสียส่วนใหญ่ และผลงานที่แสดงออกมานั้นขาดทักษะในการแสดงรายละเอียด และความสวยงาม ซึ่งปัญหาที่พบเกิดกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 70 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 47 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 40 แสดงให้เห็นว่าปัญหาที่พบเกิดกับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มากกว่านักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ ประถมศึกษาปีที่ 6 ผลจากการสำรวจเบื้องต้นนี้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ควรที่จะได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ เพื่อประโยชน์ต่อตัวนักเรียนต่อไป

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สามารถทำได้หลายวิธี เช่น วิธีการระดมสมอง เทคนิคการเชื่อมโยงโดยใช้การเปรียบเทียบ เทคนิคการสอนให้คิดประดิษฐ์ การใช้แบบฝึกวาดภาพทางทักษะศิลปะและประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ หากได้นำวิธีการเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนให้เหมาะสม ก็จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี

ในที่นี้ผู้วิจัยสนใจที่จะใช้วิธีฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นการนำเอาเทคนิคการเรียนรู้ดนตรีเกี่ยวกับสาระทางดนตรีในเชิงทักษะรวมเข้ากับเทคนิคการฝึกคิดและจินตนาการเชิงสร้างสรรค์ด้านการฟัง การร้อง การเล่นเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหว และการประพันธ์ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกใช้เทคนิคนี้ในการฝึกพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี ดังงานวิจัยของ แมคเนล (Mcneill, 1991 : 120) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะดนตรี และการเคลื่อนไหวที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กวัย 4-6 ปี ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะดนตรีและการเคลื่อนไหวนั้น มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นหลังจากการได้รับการฝึกโดยใช้วิธีการหรือกระบวนการทางดนตรี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐปทอง ศรีทองพัวม (2538 : 90) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้กิจกรรมทักษะดนตรีกับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวตามแผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลหนองคาย พบว่าเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวที่เน้นทักษะดนตรี มีความคิดสร้างสรรค์มากกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวตามแผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนवासुเทวี เขตบางคอแหลมกรุงเทพมหานคร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนและหลังการได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนและหลังที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ กับนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเป็นแนวทางให้โรงเรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้แก่ ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ที่มีความชำนาญแล้วได้นำการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ ไปใช้ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความคิดสร้างสรรค์น้อย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาสุเทวี เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 ที่มีความคิดสร้างสรรค์น้อยจำนวน 89 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาสุเทวี เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 ที่มีความคิดสร้างสรรค์น้อยจำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ วิธีพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
2. ตัวแปรตาม คือ ความคิดสร้างสรรค์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1 **ความคิดสร้างสรรค์** หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการคิดจินตนาการ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง สร้างสรรค์ริเริ่มออกแบบผลงาน และสังเกตพิจารณาสิ่งเร้าอย่างละเอียด อันเป็นการคิดที่แปลกใหม่ หลากหลายและเป็นประโยชน์ ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ 3 ด้าน คือ

1.1 **ความคิดริเริ่ม** หมายถึง ความสามารถในการคิดของนักเรียน ที่คิดได้แปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร มีเอกลักษณ์ไม่ซ้ำซ้อนกับความคิดเดิม

1.2 **ความคิดคล่องแคล่ว** หมายถึง ความสามารถในการคิดตอบของนักเรียน ที่เน้นจากปริมาณความคิด โดยการนับจำนวนคำตอบที่ได้ในเวลาจำกัด

1.3 **ความคิดละเอียดลออ** หมายถึง ความสามารถในการคิดในรายละเอียดของนักเรียน ที่สังเกตได้จากรายละเอียดหรือข้อมูลปลีกย่อย ซึ่งแสดงความซับซ้อนให้เห็นชัดเจน

2 **ทักษะทางดนตรี** หมายถึง ส่วนสำคัญของสาระดนตรีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งประกอบไปด้วย การฟัง การร้อง การเล่นเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์ และการอ่านภาษาดนตรี

3 การฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ หมายถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรี ด้วยบทบาทที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาเกี่ยวกับ การคิดอย่างสร้างสรรค์ โดย การใช้ทักษะทางดนตรี รวมทั้งการแสดงความรู้สึกที่มีต่องานดนตรี มีอิสระในการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการได้อย่างกว้างไกล ซึ่งการฝึกนี้ จะเน้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จากการจัด ประสบการณ์โดยใช้ดนตรีเป็นสื่อ มีขั้นตอนในการฝึกดังต่อไปนี้

3.1 ขั้นนำ เป็นการชี้แจงเงื่อนไข และวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมและโน้มน้าวให้กลุ่ม ทดลองเห็นประโยชน์ และความสำคัญที่จะได้รับจากการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการฝึก ประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

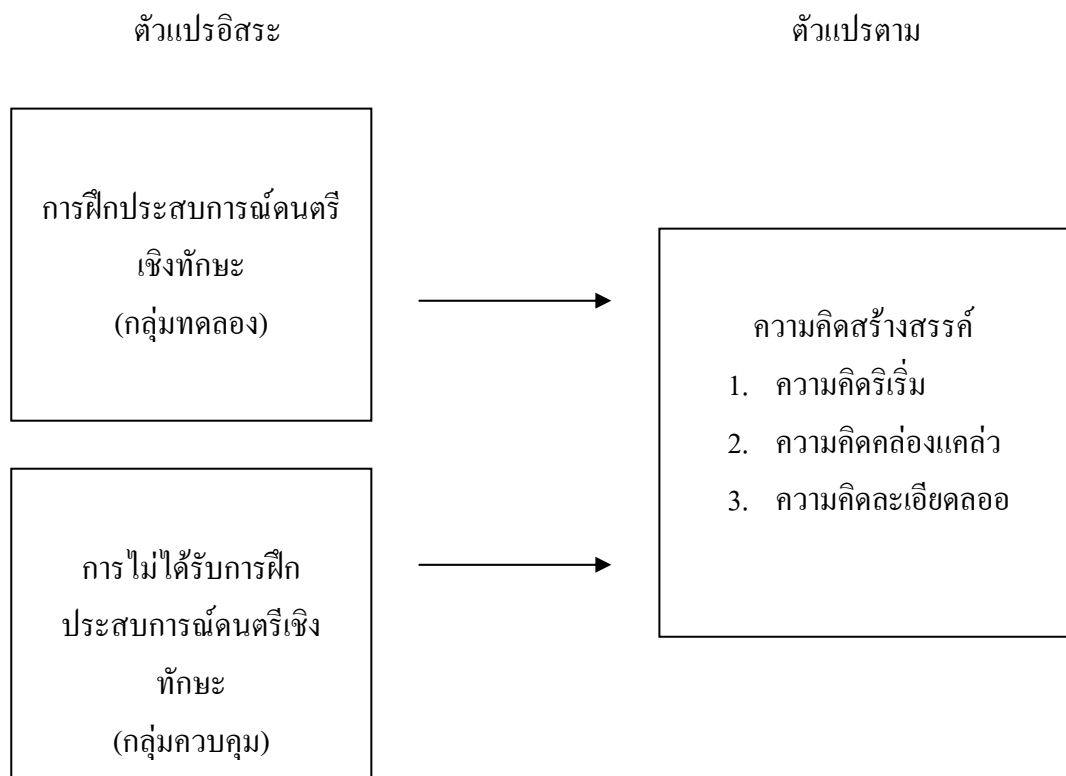
3.2 ขั้นฝึก เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยจะจัดให้กลุ่มทดลองได้มีประสบการณ์เชิงทักษะ ในรูปแบบ ที่ต้องลงมือปฏิบัติเอง รวมทั้งการนำเสนอผลงานที่ได้ทำขึ้นมาเอง และการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อ ผลงานแต่ละงาน

3.3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม ได้สรุปความรู้สึกที่ได้รับจากกิจกรรมแต่ละ ครั้ง ทั้งกิจกรรมที่ตนเองลงมือปฏิบัติเอง และกิจกรรมที่เป็นผลงานของเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม จากนั้น ผู้วิจัยจะทำการสรุปผลที่ได้จากแต่ละกิจกรรมอีกครั้งหนึ่ง

4 กลุ่มทดลอง หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนवासुเทวี เขตบางคอ แหลม ที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ จำนวน 15 คน

5 กลุ่มควบคุม หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนवासुเทวี เขตบางคอ แหลม ที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ จำนวน 15 คน

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นหลังจากได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
2. นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นหลังจากที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
3. นักเรียนที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
  - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
  - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์
  - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์
  - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

1.1.1 ความหมายของประสบการณ์ดนตรี

แรมซีและเบย์เลส (Ramsey and Bayless.1980 : 114) กล่าวว่า ครูที่มีประสบการณ์ทางดนตรีจะสามารถสอนเด็กได้ดี แต่ถ้าครูขาดประสบการณ์ก็ไม่ใช่สิ่งที่ยากจนเกินไป โดยครูควรเริ่มต้นจากการรวบรวมบทเพลงที่รู้จัก และฮัมทำนองเพลงเบาๆ โดยอาจจะเป็นเพลงสมัยที่เคยเรียนชั้นอนุบาล เพลงพื้นบ้าน เพลงสวด เพลงที่โรงเรียน เพลงร่วมสมัย สะสมเป็นสมุดเพลง ซึ่งเราอาจจะพบว่า มีเพลงที่สามารถเลือกมาใช้ได้มากมาย

เยวพา เดชะคุปต์ (2540 : 89) กล่าวว่า ประสบการณ์ทางดนตรีเป็นสิ่งที่ ควรทำ ถ้าเด็กรู้สึกสนุกกับดนตรี เพราะดนตรีเป็นสื่อให้เด็กแสดงความคิดและความรู้สึกออกมา เด็กจะรู้สึกมีความสุขและมีชีวิตชีวาเมื่อได้รับประสบการณ์ทางดนตรี

อรรณพ บรรจงศิลป์ (2538 :37) กล่าวว่า ประสบการณ์ทางดนตรี เป็นความรู้และทักษะในพัฒนาการทางดนตรี เพื่อให้พัฒนาตามระดับวุฒิภาวะทางร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และความรู้ทางดนตรี อันได้แก่ การฟังเพลง การร้องเพลง การเล่นเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย ประกอบดนตรี การสร้างสรรค์ทางดนตรี และการอ่านโน้ตดนตรี

ณรุทธ์ สุกจิตต์ (2541 : 121) กล่าวว่า ประสบการณ์ทางดนตรี คือ ประสบการณ์ของผู้เรียนดนตรีที่เกิดจากการเรียนรู้ดนตรีเกี่ยวกับสาระดนตรีและสุนทรียศาสตร์ อันประกอบไปด้วยสาระย่อยๆ เป็นจำนวนมากในหลายลักษณะที่ต่างกันออกไป ดังแผนภูมิแสดงโครงสร้างของประสบการณ์ดนตรี

จากแผนภูมิข้างต้นนี้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ส่วนย่อยๆ ในโครงสร้างของประสบการณ์ดนตรีบางเรื่อง มิได้แตกย่อยลงไป เช่นเรื่องสุนทรีศาสตร์ แต่ในบางเรื่องเช่น สาระดนตรีจะค่อนข้างละเอียดเนื่องจากเป็นเรื่องสำคัญและเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ผู้ศึกษาโครงสร้างประสบการณ์ดนตรีพบเห็นเสมอ อย่างไรก็ตามโครงสร้างประสบการณ์ดนตรีนี้ยังสามารถจะแตกย่อยไปได้เรื่อยๆ อีก

จากความหมายของประสบการณ์ดนตรี สรุปได้ว่า ประสบการณ์ทางดนตรี จะช่วยให้ค้นพบวิธีต่างๆ ในการแสดงออกทางดนตรี รู้จักฟังดนตรีด้วยความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานต่างๆ ทางดนตรี สามารถสร้างสรรค์ทางดนตรีและสามารถใช้ดนตรีเป็นสื่อในการแสดงออกถึงอารมณ์และความคิดของตนได้ รู้คุณค่าของดนตรี และพัฒนาในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และบุคลิกภาพ

1.1.2 ความหมายและขอบข่ายของทักษะทางดนตรี

ณรุท สุทธิจิตต์ (2534 : 8) กล่าวว่า ทักษะดนตรีเป็นส่วนที่สำคัญส่วนหนึ่งของสาระดนตรี ซึ่งเป็นส่วนที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจสาระดนตรีได้ และจัดเป็นหัวใจของการศึกษาดนตรีสำหรับผู้ที่จะเป็นนักดนตรี (Musician และ performer) ต่อไป ทักษะดนตรีแต่ละประเภท ย่อมมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีควรมีการเสนอทักษะดนตรีต่างๆ อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ทักษะดนตรีประกอบไปด้วย 6 ทักษะ ดังนี้

1. การฟัง (Listening) จัดเป็นทักษะที่จำเป็นมากสำหรับดนตรี เนื่องจากดนตรีเป็นเรื่องของเสียง การฟังย่อมจะมีบทบาทอย่างมากในการช่วยให้ผู้ศึกษาดนตรีมีความเข้าใจดนตรี ซึ่งนำไปสู่ความซาบซึ้ง และรักดนตรีในขั้นต่อไป การฟังเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝน ศึกษา มิใช่เป็นเพียงการฟังเพลงโดยทั่วไป เนื่องจากเพลงศิลปะมีองค์ประกอบและโครงสร้างที่สลับซับซ้อน ทักษะการฟังจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาพัฒนา การฟังเป็นทักษะที่สามารถเรียนรู้ได้ และจัดเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญไม่ว่าเป็นผู้ศึกษาดนตรีเป็นวิชาเอก หรือผู้ที่รักและต้องการเข้าใจดนตรี ความซาบซึ้งในดนตรีจะเกิดขึ้นได้ ถ้าผู้นั้นมีทักษะการฟังพอเพียง ไม่จำเป็นที่ผู้นั้นจะต้องเล่นดนตรีได้หรือร้องเพลงได้ การฟังจึงเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนการสอนดนตรีทุกระดับชั้น

2. การร้อง (Singing) การร้องเป็นกิจกรรมที่คนทั่วไปกระทำอย่างเสมอโดยเฉพาอย่างยิ่งในสภาพสังคมปัจจุบัน ซึ่งเพลงยอดนิยมเป็นเพลงร้อง (Vocal Music) เพลงที่นิยมหรือติดอันดับมักเป็นเพลงที่คนทั่วไปนำมาร้องเล่นอยู่เสมอๆ จึงเห็นได้ว่าการร้องเพลงเป็นทักษะทางดนตรีที่อาจกล่าวได้ว่ามีอยู่ในคนทุกคน อย่างไรก็ตามการร้องเพลงเป็นทักษะดนตรีที่ต้องได้รับการฝึกฝนเช่นเดียวกับทักษะอื่นๆ ทางดนตรี ทั้งนี้เนื่องจากการร้องเพลงมีหลายลักษณะด้วยกัน และเทคนิคต่างๆ ในการร้องเพลงก็มีมากมาย ผู้ที่มีทักษะการร้องเพลง เข้าใจหลักการ มีพื้นฐานการร้องเพลงย่อมจะร้องเพลงได้ไพเราะน่าฟัง การร้องเพลงเป็นทักษะที่ผู้ศึกษาดนตรีแสดงออก ไม่เหมือนกับการฟังที่เป็นทักษะของการรับเข้าไป จึงเห็นได้ว่าการร้องเพลงเป็นกิจกรรมทางดนตรีที่ให้ความ

สนุกสนาน และสร้างความสนใจกับผู้ศึกษาคดนตรีได้เป็นอย่างดี การเรียนการสอนในระดับอนุบาลหรือในระดับประถมศึกษา จึงควรมีกิจกรรมการร้องเพลงเป็นกิจกรรมแกนนำที่สำคัญ การร้องเพลงมีหลายลักษณะ ในการเรียนการสอนดนตรี ผู้เรียนควรมีโอกาสได้ร้องเพลงลักษณะต่างๆ เช่นการร้องเดี่ยว การร้องหมู่ การร้องประสานเสียง รวมไปถึงการร้องเพลงประกอบการแสดงด้วย

3. การเล่น (Playing) การเล่นดนตรีเป็นทักษะที่สำคัญของผู้ศึกษาคดนตรีเป็นวิชาเอก สำหรับการศึกษาคนตรีตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถม และมัธยมนั้น ทักษะการเล่นดนตรีมิได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความชำนาญในการเล่นดนตรี เป็นเพียงเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเล่นเครื่องดนตรีบางประเภท เพื่อให้มีประสบการณ์ทางดนตรีครบถ้วน และเป็นการสร้างความเข้าใจดนตรีให้มากขึ้น โดยทั่วไปเครื่องดนตรีที่ผู้เรียนเล่นมักเป็นประเภทเครื่องดีเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะการเล่นเครื่องดีกระทำได้ง่ายกว่าการเล่นเครื่องดนตรีประเภทอื่นๆ ประการหนึ่ง และเครื่องดีที่ใช้ในการเรียนการสอนดนตรีในชั้นพื้นฐานมีราคาถูกกว่าเครื่องดนตรีประเภทอื่นๆ เครื่องดีที่นิยมใช้ประกอบการเรียนการสอนโดยทั่วไปได้แก่ กลองชนิดต่างๆ รำมะนา กุ๊งกิ้ง สามเหลี่ยม กรับ เป็นต้น การเล่นเครื่องดนตรีประเภทคีย์บอร์ด หรือขลุ่ย เป็นกิจกรรมการเล่นเครื่องดนตรีที่ควรกระทำ สำหรับการเล่นเครื่องดนตรีประเภทอื่นๆ ควรจัดการเรียนการสอนเป็นวิชาต่างหากออกไป ไม่ควรจัดอยู่ในชั่วโมงการสอนดนตรีศึกษา ทั้งนี้เพราะการเล่นดนตรีเหล่านี้ต้องใช้เวลาการฝึกซ้อมมากเพื่อให้มีทักษะการเล่น จึงควรเป็นวิชาที่สอนให้เฉพาะผู้สนใจจะเรียน มิใช่เป็นวิชาบังคับสำหรับทุกคน

4. การเคลื่อนไหว (Moving) การเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อสนองตอบต่อดนตรีเป็นทักษะพื้นฐานอย่างหนึ่งซึ่งช่วยเสริมความเข้าใจในดนตรีได้ เช่นเดียวกับการร้องหรือการเล่นดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกายเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนทุกระดับชั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนในระดับอนุบาลและประถมศึกษา ซึ่งสามารถใช้การเคลื่อนไหวร่างกายช่วยพัฒนาแนวคิดพื้นฐานทางดนตรีได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การเคลื่อนไหวร่างกาย เป็นพื้นฐานของนาฏศิลป์ซึ่งเป็นเนื้อหาหนึ่งในหลักสูตรทั้งระดับประถมและมัธยม การเคลื่อนไหวร่างกายจึงเป็นทักษะดนตรีพื้นฐานที่สำคัญอย่างหนึ่ง

5. การสร้างสรรค์ (Creating) การสร้างสรรค์ดนตรี หมายถึงการประพันธ์เพลง และการอิมโพรไวเซชัน (Improvisation) ซึ่งเป็นเรื่องของการแสดงออกทางดนตรีที่รวมเอาความรู้ความเข้าใจไว้ทั้งหมดจึงเป็นทักษะที่ใช้ความรู้พื้นฐานทางดนตรีมากพอสมควร อย่างไรก็ตามการพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์สามารถกระทำได้ในหลายลักษณะและหลายรูปแบบ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานหนึ่งที่ผู้เรียนดนตรีควรศึกษาและพัฒนา เพื่อใช้เป็นวิถีทางหนึ่งในการแสดงออกทางดนตรี ซึ่งช่วยเสริมความเข้าใจดนตรีได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นระดับประถมหรือมัธยมศึกษา

6. การอ่าน (Reading) ทักษะการอ่านสัญลักษณ์ทางดนตรี จัดได้ว่าเป็นทักษะสำคัญพื้นฐานประการหนึ่งในการศึกษาคดนตรี เนื่องจากดนตรีเป็นเรื่องของเสียง ซึ่งต้องมีการบันทึกเสียงเป็น

สัญลักษณ์เพื่อใช้ในการถ่ายทอดเสียงต่างๆ ฉะนั้นการเข้าใจหรือแสดงออกทางดนตรีจึงมักต้องผ่านขั้นตอนการแปลหรือการใช้สัญลักษณ์ดนตรีเสมอ ไม่ว่าทักษะใดๆ ที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดนั้นย่อมเกี่ยวข้องกับทักษะการอ่านเสมอ อาจกล่าวได้ว่าทักษะดนตรีต่างๆ จะพัฒนาได้ดี เมื่อผู้เรียนดนตรีมีทักษะการอ่านที่ดี

1.1.3 กิจกรรมฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ควรสอดแทรกไว้ในกิจกรรมการฝึกทักษะดนตรีต่างๆ เช่น กิจกรรมการฟังเพลง กิจกรรมการร้องเพลง กิจกรรมการเคลื่อนไหว กิจกรรมการปฏิบัติจังหวะ กิจกรรมการเล่นเครื่องดนตรี เป็นต้น ดังตัวอย่างกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ต่างๆ ดังนี้

อรรพรรณ บรรจงศิลป์ (2538 : 82) ได้เสนอกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. แต่งเพลงร้องโดยกระตุ้นให้สร้างคำร้องและทำนองให้สัมพันธ์กัน อาจแต่งเป็นหมู่ หรือเป็นรายบุคคล

2. ดัดแปลงจังหวะทำนองเพลงที่รู้จัก

3. สร้างสรรค์การเดินรำ ให้เหมาะสมกับเพลง

4. ช่วยกันแต่งเพลงสำหรับเล่นกันในห้องเรียน

5. นำเรื่องราว ประสบการณ์ ที่เด็กได้จากวิชาอื่นมาสร้างสรรค์ทางดนตรี

สมชาย อมะรักษ์ (2542 : 112) กล่าวว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ควรจัดไว้ในกิจกรรมฝึกทักษะดนตรีต่างๆ ดังนี้

1. กิจกรรมการฟังเพลง

1.1 ถาถามตอบปัญหาจากเรื่องราวในเพลง

1.2 วาดภาพประกอบเรื่องราวในเพลง

1.3 ช่วยกันคิดทำทางประกอบเพลง

1.4 อภิปรายถึงลักษณะของอารมณ์เพลง เป็นต้น

2. กิจกรรมการท่องคำกลอน และคำคล้องจองรวมทั้งชื่อต่างๆ

2.1 เล่นเกมบอกชื่อตัวเอง ควรบอกชื่อเพียง 1 พยางค์ บอก 2 ครั้ง ตามจังหวะแล้วให้เพื่อนทุกคนพูดตาม 2 ครั้ง ตามจังหวะเช่นกัน ขณะที่ดำเนินกิจกรรมให้ทุกคนตบมือให้จังหวะไปด้วย

2.2 ให้เด็กฝึกอ่านคำกลอนหรือคำคล้องจองพร้อมกับตบมือตามจังหวะของคำไปด้วย ตัวอย่างเช่น

คำกลอน

มี ส-ลิ่ง พิง บรร-จบ ให้ ครบ บาท

โน้ตจังหวะของคำ

โน้ตจังหวะเคาะ | | | | |

ต่อจากนั้นจึงให้เด็กอ่านคำกลอนพร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะ เมื่อเด็กทำได้ดีแล้วอาจจะให้เด็กทุกคนอ่าน แต่แบ่งกลุ่มตบมือเป็น 2 กลุ่ม คือ ตบตามจังหวะของคำหรือตบตามจังหวะเคาะ โดยให้ทำพร้อมๆ กัน

2.3 ให้เด็กฝึกอ่านชื่อจังหวัดต่างๆ ที่มีจังหวะของคำต่างกัน พร้อมกับให้ตบมือตามจังหวะของคำหรือตามจังหวะเคาะไปด้วย ควรเลือกจังหวะที่มีจังหวะของคำง่ายๆ ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ต่อจากนั้นจึงให้เด็กช่วยกันจัดกลุ่มของจังหวัด ที่มีจังหวะของคำเหมือนกัน ดังตัวอย่าง ของกลุ่มจังหวัดที่แบ่งตามจังหวะของคำดังนี้

ชื่อจังหวัด	เลข	ดาก	น่าน
จังหวะของคำ			
กลุ่มจังหวัดกลุ่มที่ 2			
ชื่อจังหวัด	ลำปาง	อ่างทอง	ระยอง
จังหวะของคำ			
กลุ่มจังหวัดกลุ่มที่ 3			
ชื่อจังหวัด	ลพบุรี	ปัตตานี	ศรีสะเกษ
จังหวะของคำ			

3. กิจกรรมการร้องเพลง

3.1 ร้องเพลงพร้อมกับทำอย่างอื่นไปด้วย เช่น ตบมือให้จังหวะ แสดงท่าทางประกอบเพลง หรือเล่นประกอบเพลง เป็นต้น

3.2 ร้องเพลงโดยผลัดกันรู้ที่ละวรรค ในช่วยที่ตนเองไม่ได้ร้องให้ร้องในใจตามไปด้วย

3.3 ร้องเพลงโดยเปลี่ยนเสียงเป็นดังและเบา หรือเปลี่ยนเป็นเร็วและช้า โดยดูจากสัญญาณของครู ตัวอย่างเช่น ถ้าครูแยกมือทั้งสองออกให้กว้าง หมายถึง ให้ร้องเสียงดัง แต่ถ้าครูนำมือทั้งสองให้เข้ามาชิดกัน หมายถึงให้ร้องเสียงเบา และถ้าครูใช้มือตีสอากาศเป็นจังหวะซ่าๆ หมายถึง ร้องช้า เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตกลงว่า จะให้สัญญาณอย่างไร

4. กิจกรรมการเคลื่อนไหว

4.1 แสดงท่าทางประกอบเพลงอย่างอิสระ

4.2 เคลื่อนไหวโดยใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายหลายๆ อย่างพร้อมกัน เช่น วิ่งไปพร้อมๆ กับตบมือ และสับัดหน้าไปทางซ้ายและทางขวาสลับกัน

4.3 เคลื่อนไหวตามจินตนาการ เช่น สมมุติว่าเป็นนักดนตรีที่กำลังเล่นเครื่องดนตรีต่างๆ สมมุติว่าเป็นลูกโป่งกำลังลอยขึ้นสู่ท้องฟ้า สมมุติว่าเป็นม้ากำลังวิ่งอยู่ในโคลน สมมุติว่ากำลังเดินชมสวนดอกไม้ เป็นต้น

5. กิจกรรมเล่นเครื่องดนตรี

5.1 ให้เล่นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องประกอบจังหวะตามครู หรือเรียกว่าเล่นแบบเสียงสะท้อน

5.2 ให้เล่นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องประกอบจังหวะประกอบเพลง โดยครูกิจังหวะให้และให้เด็กคิดจังหวะด้วยตนเอง

5.3 ให้เด็ก 2 หรือ 3 คน เล่นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องประกอบจังหวะ โดยผลัดกันเล่นให้จังหวะต่อเนื่องกัน ซึ่งครูอาจจะคิดเป็นกลุ่มจังหวะซ้ำทวนให้ และให้เด็กช่วยกันคิดกลุ่มจังหวะด้วย

1.1.4 ทฤษฎีการเรียนรู้กับการสอนดนตรี

การศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ช่วยทำให้การสอนดนตรีมีประสิทธิภาพขึ้นได้ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้สอนจะมีความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และสามารถจัดการสอนดนตรีได้เหมาะสมกับผู้เรียนมากขึ้น

1.1.4.1 ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม ให้ความสำคัญกับความรู้สึกรู้สึกของผู้เรียนในการเรียนรู้มากที่สุด โดยกล่าวว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อผู้เรียนมีส่วนในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ในกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนสิ่งต่างๆ ได้ตามความสนใจ โดยไม่มีการบังคับ การควบคุมให้เรียนรู้ ผู้เรียนเป็นผู้เลือกสรรและกำหนดการเรียนรู้ ลงมือกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง มีอิสระในการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการได้อย่างกว้างไกล รวมทั้งมีส่วนในการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยรู้จักการตั้งหลักเกณฑ์ในการประเมินผลที่ถูกต้องเหมาะสม ด้วยบทบาทของผู้เรียนที่เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ผู้เรียนแต่ละคนจึงสามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถของตนเอง ไม่จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้เรื่องเดียวกันในเวลาเดียวกันดังเช่นการเรียนรู้ในห้องเรียนทั่วไปตามสถานศึกษาต่างๆ ที่เรียกว่าระบบโรงเรียน

บทบาทของผู้สอนย่อมเปลี่ยนไปจากบทบาทเดิมตามรูปแบบการสอนที่คุ้นเคยปฏิบัติกัน ผู้สอนเป็นเพียงผู้สนับสนุนการเรียนรู้ ได้แก่ การช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปตามแนวทางที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ทำให้การเรียนมีความหมายน่าสนใจ เป็นผู้สร้างบรรยากาศให้การ

เรียนรู้เกิดขึ้นในความรู้สึก มิใช่เป็นการเรียนรู้เพื่อสาระเพียงอย่างเดียว กล่าวคือ เน้นจิตพิสัยเท่าเทียมกับพุทธิพิสัย ไม่บังคับขู่เข็ญผู้เรียนไม่ว่าในสถานการณ์ใด ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักกำหนดแนวทางการ

ประเมินผลด้วยตนเองอย่างมีหลักเกณฑ์ และให้ผู้เรียนคำนึงถึงความเป็นตัวของตัวเอง โดยยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ไวที่จะเรียนรู้ความต้องการของผู้อื่นที่อาจแตกต่างจากความต้องการของตนเองได้

นักจิตวิทยาสำคัญในกลุ่มมานุษยนิยม ได้แก่ มาสโลว์ (Abraham H. Maslow) รอเจอร์ (Carl Roger) และคอมบส์ (Arthur Combs) สาระสำคัญของทฤษฎีกลุ่มมานุษยนิยมพอสรุปได้ดังนี้

1. สร้างสัมพันธภาพอันดีให้เกิดขึ้นระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสบายใจ มั่นใจ วางใจที่จะเรียนรู้ด้วยความรู้สึกรู้สึกความต้องการของผู้เรียนเอง ไม่มีความกลัวเกรงผู้สอน
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบ เรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเองตามความสนใจ สม่ครใจ ไม่มีการบังคับโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนด้วยตนเอง มิใช่จากการบังคับ ขู่เข็ญ
3. ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือ แนะนำ ให้กำลังใจ ช่วยให้ผู้เรียนมีความสบายใจในการเรียน เกิดแรงจูงใจภายในที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง รู้จักใฝ่หาความรู้ไปตลอดชีวิต
4. ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือให้ผู้เรียนตระหนักถึงการประเมินผล รู้จักการสร้างหลักเกณฑ์สำหรับการประเมินผล มีความเข้าใจและประเมินผลตนเองด้วยความซื่อสัตย์ ยุติธรรม
6. เห็นความสำคัญของตนเองเท่าเทียมกับความสำคัญของผู้อื่น รู้จักยอมรับในความเป็นเอกลักษณ์ เคารพ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีเหตุผลในการถกเถียงแสดงความคิดเห็น มิใช่ถือว่าความคิดเห็นของตนถูกต้องเหมาะสมที่ทุกคนจำเป็นต้องยอมรับเสมอไป

1.1.4.2 ทฤษฎีมานุษยนิยมกับการสอนดนตรี

ในการสอนดนตรีจะต้องให้อิสระกับผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนเป็นตัวของตัวเอง สร้างสรรค์งานดนตรีตามความคิด จินตนาการของตนเอง หรือในการสอนทักษะดนตรีซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนอยู่แล้ว ผู้สอนสามารถนำหลักการของทฤษฎีนี้มาใช้ได้อย่างดี ได้แก่ การให้ผู้สอนเลือกศึกษาเพลงด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำ โดยไม่บังคับขู่เข็ญ คาดว่ากล่าวผู้เรียน ตรงกันข้ามผู้สอนควรหาทวิวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยความสนใจและชี้แนะให้ผู้เรียนเข้าใจ มีหลักในการประเมินผลการปฏิบัติทักษะดนตรีด้วยตนเองอย่างถูกต้อง ยุติธรรมไม่เข้าข้างตนเอง

1.1.5 ดนตรีกับเด็กในระดับประถมศึกษาตอนปลาย (9 – 11 ขวบ)

สุกกรี เจริญสุข (2542 : 51) กล่าวว่าเด็กวัย 10 ปี เป็นวัยที่เด็กเรียนรู้ได้ดีที่สุด เรียนรู้ได้

มากที่สุด การที่เปิดโอกาสให้เด็กได้มีกิจกรรมดนตรี จะทำให้เด็กเกิดความกระตือรือร้นและมีเป้าหมายของการเรียน

การแสดงดนตรีของเด็กเป็นเป้าหมายสำคัญที่ทำให้เด็กเกิดความภูมิใจที่ได้เล่นดนตรีอย่างผู้ชม ซึ่งอาจจะเป็นเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในความสามารถของตนเอง กล้าที่จะตัดสินใจและพัฒนาศักยภาพของเด็กให้ดียิ่งขึ้น

พงษ์ลดา ธรรมพิทักษ์กุล (2544 : 1) กล่าวว่าในการเรียนการสอนดนตรีในระดับประถมศึกษาชั้นต้น ต่างมีจุดมุ่งหมาย คือ มุ่งเน้นที่จะสอนให้ผู้เรียนมีความรู้และมีความทักษะทางดนตรี นอกจากผู้เรียนจะได้ความรู้ทางทฤษฎี และความรู้ทั่วไปแล้ว การได้สัมผัสดนตรีไม่ว่าจะด้วยการร้องรำทำเพลง กรืออย่างไรก็ตาม ยังทำให้ผู้เรียนเกิดสุนทรียรสในดนตรีอีกด้วย อันเป็นการช่วยหล่อหลอมจิตใจให้คนในสังคมยุคปัจจุบันมีพัฒนาการที่ดีขึ้น

ณรุทธิ์ สุทธจิตต์ (2541 : 29) กล่าวว่าเด็กในวัย 9 – 11 ขวบ หรือ ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ส่วนใหญ่เด็กวัยนี้มีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดในด้านจังหวะทำนองและรูปแบบของเพลงลึกซึ้งขึ้น กล่าวคือ สามารถเรียนรู้เรื่องต่างๆ ที่ยากขึ้นสลับซับซ้อนขึ้นได้ ความละเอียดอ่อนเกี่ยวกับความรู้ลึกของเพลงจะมีมากขึ้น เด็กในวัยนี้ควรมีโอกาสร้องเพลงประสานเสียงประเภทต่างๆ เพราะเป็นวัยที่พร้อมจะรับรู้และพัฒนาเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องเสียงประสาน ส่วนกิจกรรมที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองจัดหา และร่วมกับเด็กได้ควรเป็นการให้เด็กมีส่วนเลือกเพลงที่จะฟัง เลือกรายการดนตรีที่จะไปชมบ้าง ซึ่งทำให้เด็กสนใจดนตรีมากขึ้น บิดามารดาไม่ควรกะเกณฑ์รายการที่เด็กไปดูเสียทุกครั้งไป ในยามว่างอาจร่วมร้องเพลงกับเด็กโดยอาจเป็นเพลงวน คือการร้องเพลงเดียวกัน แต่ขึ้นต้นไม่พร้อมกัน เด็กจะสนุกสนาน และเป็นกิจกรรมพัฒนาแนวคิดด้านเสียงประสานที่ดีอีกด้วย สำหรับบิดามารดาที่มีบุตรหลานหลายคน หรือแถบบ้านใกล้เคียงมีเด็กเรียนดนตรี เช่นกัน อาจจัดกิจกรรมดนตรีให้เด็กแสดงร่วมกันเป็นครั้งคราว เพื่อความสนุกสนาน และสร้างเสริมพัฒนาการด้านการเล่นดนตรีเป็นวงไปด้วย

สรุป เด็กในวัยนี้เรียนรู้สิ่งต่างๆ จากโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ บิดามารดาหรือผู้ปกครองควรมีการติดต่อกับโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อทราบถึงการเรียนการสอนดนตรี นอกจากนี้สภาพแวดล้อมที่บ้านก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมพัฒนาความสามารถทางดนตรีของเด็ก

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

แมคโดเวล (Mcdowell, 1974 : 54) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน อายุ 4 – 5 ปี ผลการศึกษาพบว่าการจัดโปรแกรมการเรียนรู้ดนตรีเพียงระยะเวลาสั้นจะไม่ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านดนตรีแต่อย่างใด และควรสอดแทรกกิจกรรมด้าน

ดนตรีไว้ในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านภาษา ด้านร่างกาย และเรียนรู้ด้านอื่นๆ

แฟรง เคนเบอร์เกอร์ (Frankenber. 1979 : 43) ได้ศึกษาผลของการใช้ดนตรีร่วมกับการฝึกอบรมพ่อนคลายกับเด็กวัย 9 - 10 ปีที่มีการเรียนรู้และมีความก้าวร้าว ผลการศึกษาปรากฏว่า การใช้ดนตรีร่วมกับการฝึกอบรมพ่อนคลาย ช่วยทำให้เด็กมีการเรียนรู้ดีขึ้นและความก้าวร้าวลดลง

1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

รูปทอง ศรีทองท้วม (2538 : 81) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้กิจกรรมทักษะดนตรีกับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวตามแผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 อายุ 5 – 6 ปี โรงเรียนอนุบาลหนองคาย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย จำนวน 60 คน ระยะเวลาที่ศึกษา 8 สัปดาห์ ๆ 5 วัน ผลการศึกษาพบว่าความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้กิจกรรมทักษะดนตรี กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์แบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทฤษฎี เกื้อสกุล (2545 : 93) ได้ศึกษาการรู้คิดและอารมณ์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ ชั้นอนุบาล จากการฝึกโดยใช้กิจกรรมทักษะดนตรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับเรียนได้ และไม่มีคามพิการซ้ำซ้อน อายุ 5 – 10 ปี ศึกษาในชั้นอนุบาล ในศูนย์การศึกษาภาคพิเศษ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ระยะเวลาที่ศึกษา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 4 วัน ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหลักการใช้กิจกรรมทักษะดนตรีมีพฤติกรรมทางอารมณ์และการรู้คิดสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะทางดนตรี พอสรุปได้ว่า การฝึกทักษะทางดนตรี เป็นกิจกรรม และประสบการณ์ที่ดี ที่สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนได้รู้จักใช้จินตนาการสร้างสรรค์ผลงานอย่างอิสระ ตลอดจนมีพัฒนาการที่ดีทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

2.1.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) เป็นศักยภาพทางสมองที่มีอยู่ในทุกๆ คน และเป็น

สิ่งที่มีส่วนช่วยให้เกิดอารยธรรมต่างๆ ขึ้นในสังคมมนุษย์ ทำให้เกิดการค้นพบ การประดิษฐ์ อุปกรณ์ หรือเทคโนโลยีมากมายที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้กับมนุษย์ การศึกษาค้นคว้าเรื่องความคิดสร้างสรรค์นั้นได้กระทำกันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากที่กิลฟอร์ดได้พัฒนาทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาขึ้นมา ซึ่งมีผู้ให้นิยามของความคิดสร้างสรรค์ในแง่มุมต่างๆ ดังนี้

กิลฟอร์ด (Guilford, 1962 : 135) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองเป็นความสามารถที่จะคิดได้หลายทิศทางหรือแบบอนกนัย (Divergent thinking) และความคิดสร้างสรรค์นี้ประกอบไปด้วย ความคิดคล่อง (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) และความคิดแปลกใหม่ (Originality) คนที่มีลักษณะดังกล่าวต้องเป็นคนที่ไม่กลัวคิด ไม่กลัวถูกวิพากษ์วิจารณ์ และมีอิสระในการคิด

ทอร์เรนซ์ (Torrance, 1971 : 211) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่มีขอบเขตจำกัด บุคคลสามารถมีความคิดสร้างสรรค์ในหลาย ๆ แบบ ผลของความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นนั้นมีมากมายไม่จำกัด

วอลลาซ และ โคแกน (อารี รังสินันท์, 2532 ; อ้างอิงจาก Wallach and Kogan, 1965). กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถที่จะโยงความสัมพันธ์ (Association) กล่าวคือ เมื่อระลึกสิ่งใดก็จะเป็นสะพานให้ระลึกถึงสิ่งอื่นได้ต่อไปโดยสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ บุคคลจะมีความคิดสร้างสรรค์มากหรือน้อยเพียงไรนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับ

ดิลก ดิลกานนท์ (2534 : 40) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์หมายถึง การคิดอย่างมีอิสระ (Productive Thinking) ในเชิงนวัตกรรม จินตนาการ และความคิดอนกนัย ซึ่งรวมถึงความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) ความคิดริเริ่ม (Originality) ความคิดละเอียดประณีต (Elaboration) ความกล้าเสี่ยง (Risk – Taking) และอารมณ์ขัน (Humor)

อารี พันธุ์ณี (2542 : 9) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมองที่คิดในลักษณะอนกนัย (Divergent Thinking) อันนำไปสู่การค้นพบสิ่งแปลกใหม่ด้วยการคิดดัดแปลง ประยุกต์จากความคิดเดิมผสมผสานกันให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ซึ่งรวมทั้งการประดิษฐ์คิดค้นพบสิ่งต่างๆ ตลอดจนวิธีการคิดทฤษฎีหลักการได้สำเร็จ ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้นั้น มิใช่เพียงแต่คิดในสิ่งที่เป็นไปได้ สิ่งที่เป็นเหตุเป็นผลเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่ความคิดจินตนาการก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะก่อให้เกิดความแปลกใหม่ แต่ต้องควบคู่ไปกับการพยายามที่จะสร้างความคิดค้น หรือจินตนาการประยุกต์จึงจะทำให้เกิดผลงานจากความคิดสร้างสรรค์ขึ้น

จากความหมายของความคิดสร้างสรรค์ สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการคิดของมนุษย์ คิดแบบอนกนัย คือ คิดได้หลายทิศทาง หลายแง่มุม คิดสิ่งแปลกใหม่ รวมทั้งการพบวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

2.1.2 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลมาจากทฤษฎีโครงสร้างเชาว์ปัญญาของกิลฟอร์ด (Guilford. 1967 : 62) ซึ่งเชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้อย่างซับซ้อน กว้างไกล หลายทิศทาง หรือเรียกว่า ความคิดนอกเนกซ์ ซึ่งประกอบด้วยความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น ความคิดคล่องตัว และความคิดละเอียดลออ

กิลฟอร์ด (Guilford. 1967 :145 - 151) กล่าวถึง องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึงความคิดแปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับความคิดของคนอื่น และแตกต่างจากความคิดธรรมดา ความคิดริเริ่มอาจเกิดจากการคิดจากของเดิมที่มีอยู่แล้ว ให้แปลกแตกต่างจากที่เคยเห็น หรือสามารถพลิกแพลงให้เป็นสิ่งที่ไม่เคยคาดคิด ความคิดริเริ่มอาจเป็นการนำเอาความคิดเก่ามาปรับปรุงผสมผสานจนเกิดเป็นของใหม่

2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

2.1 ความคิดคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำ (Word Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำ

2.2 ความคิดคล่องแคล่วด้านการโยงสัมพันธ์ (Associational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดหาถ้อยคำที่เหมือนกัน และนำคำมาเรียงกันได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ภายในเวลาที่กำหนด

2.3 ความคิดคล่องแคล่วทางการแสดงออก (Expressional Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ลีหรือประโยค และนำคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ

2.4 ความคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดในสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด เช่น ให้คิดประโยชน์ของหนังสือพิมพ์ให้ได้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนดให้

3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ประเภทหรือแบบของการคิด โดยแบ่งเป็น

3.1 ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นได้ทันที (Spontaneous Flexibility) เป็นความสามารถที่พยายามคิดได้หลายทางอย่างอิสระ สามารถจัดกลุ่มได้หลายทิศทางหรือหลายด้าน

3.2 ความคิดยืดหยุ่นทางการดัดแปลง (Adaptive Flexibility) หมายถึงความสามารถในการดัดแปลงความรู้ หรือประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์หลาย ๆ ด้าน ซึ่งมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา ผู้ที่มีความคิดยืดหยุ่นจะดัดแปลงได้ไม่ซ้ำกัน

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความคิดในรายละเอียดเป็นขั้นตอน สามารถอธิบายให้เห็นภาพชัดเจน หรือเป็นแผนงานที่สมบูรณ์ขึ้น ความคิดละเอียดลออจัดเป็นรายละเอียดที่นำมาตกแต่ง ขยายความคิดครั้งแรกให้สมบูรณ์ขึ้น

2.1.3 กระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ (Creativity Process)

กระบวนการคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความรู้สึกไวต่อปัญหา และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นระบบขั้นตอน รวมทั้งนำผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในสิ่งใหม่ต่อไป

กระบวนการของการคิดสร้างสรรค์ของ วอลลาซ (Wallach) ปัจจุบันยังไม่เป็นที่ยอมรับว่าขั้นตอนต่อไปนี้จะ เป็นขั้นตอนที่แท้จริงของกระบวนการคิดสร้างสรรค์ เราคงต้องรอการศึกษาวิจัยเพื่อหาข้อยืนยันสนับสนุนหรือ คัดค้าน แต่โดยทั่วไปอาจกล่าวได้ว่า กระบวนการของการคิดสร้างสรรค์ที่วอลลาซ (Gihooly, 1981 : 129-131 ; citing Wallach, 1962.) เผยแพร่นั้นเป็นที่ยอมรับกันมานานกว่า 50 ปีแล้ว ขั้นตอนต่างๆ ในกระบวนการคิดสร้างสรรค์มีดังต่อไปนี้

1) ขั้นเตรียมตัว (Preparation) เป็นขั้นของการเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ความรู้ทักษะและทักษะที่เรามีต่อโลกอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ยังรวมถึงความสามารถเชื่อมโยง สัมพันธ์ ความคิดหรือสิ่งของที่มีความแตกต่างกันอย่างมากเข้าด้วยกัน ความสามารถเชื่อมโยงสัมพันธ์นี้ถูกเสนอขึ้นมาโดยแมคนิค (Mednick, 1962) ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะตัวของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์

2) ขั้นฟักตัว (Incubation) เป็นขั้นของการพยายามลืมเรื่องที่ต้องการคิดเสียให้หมด กล่าวคือหลังจากที่เราได้ผ่านการเตรียมตัวแล้วบางครั้งต้องอาศัยระยะเวลาในการฟักตัวเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ นักคิดสร้างสรรค์หลายคน เมื่อให้เขานึกถึงระยะเวลาสำคัญของการผลิตผลงานสร้างสรรค์ เขามักจะอ้างถึงระยะฟักตัวเสมอ

3) ขั้นการรู้แจ้ง (Illumination) เป็นขั้นที่เกิดขึ้นหลังจากการที่บุคคลได้ลืมเรื่องที่ตนต้องการคิดหาคำตอบระยะหนึ่งจากนั้นจะเกิดการหยั่งเห็น (Insight) ขึ้นเหมือนกับแสงสว่างที่จับพลันแวบขึ้นมาในสมอง ทันใดนั้นคำตอบที่ต้องการหรือโคลงบทสุดท้ายก็แจ่มชัดขึ้นมาในความคิดโดยไม่ต้องใช้ความพยายาม

4) ขั้นตรวจสอบ (Verification) เป็นขั้นสุดท้ายของกระบวนการคิดสร้างสรรค์คือ หลังจากได้ความคิดใหม่ขึ้นมาแล้ว จะต้องทำการทบทวนตรวจสอบคำตอบหรือผลงานทั้งหมดจนเป็นที่น่าพอใจ

ทอเรนซ์ (Torrance, 1962 : 47) ได้กำหนดขั้นตอนไว้เป็น 4 ขั้น ดังนี้

1) ขั้นเริ่มต้น เกิดจากความรู้สึกต้องการหรือความไม่พอใจในสิ่งต่างๆ ที่จะทำให้นบุคคลเริ่มคิด เขาจะพยายามรวบรวมข้อเท็จจริง เรื่องรวมและแนวคิดต่างๆ ที่อยู่เข้าด้วยกัน เพื่อหาความกระจ่างในปัญหา ขั้นนี้ผู้คิดยังไม่ทราบว่าจะเกิดขึ้นนั้นจะเป็นไปในรูปแบบใด และอาจใช้เวลาอันยาวนานบางครั้งจะเกิดขึ้นโดยผู้คิดไม่รู้สีกตัว

2) ขั้นครุ่นคิดต่อจากขั้นเริ่มต้น มีระยะหนึ่งที่มีความรู้ ความคิด และเรื่องราวต่างๆ ที่รวบรวมไว้มาประสมกลมกลืนเข้าเป็นรูปร่าง ระยะนี้ผู้คิดต้องใช้ความคิดอย่างหนัก แต่บางครั้งความคิดนี้อาจหยุดชะงักไปเฉยๆ เป็นเวลานาน บางครั้งก็กลับเกิดขึ้นมาใหม่อีก

3) **ขั้นเกิดความคิด** ในระยะที่กำลังครุ่นคิดนั้น บางครั้งอาจเกิดความคิดผุดขึ้นมาทันทีทันใด ผู้คิดจะมองเห็นความสัมพันธ์ของความคิดใหม่ที่เข้ากับความคิดเก่า ซึ่งมีผู้คิดมาแล้ว การมองเห็นความสัมพันธ์ของความคิดใหม่นี้จะเกิดขึ้นในทันทีทันใด ผู้คิดไม่ได้นึกฝันว่าจะเกิดขึ้นเลย

4) **ขั้นปรับปรุงความคิดใหม่แล้ว** ผู้คิดจะขัดเกลาความคิดนั้นให้หมดจด เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจง่าย หรือต่อเติมเสริมแต่งความคิดที่เกิดขึ้นใหม่นั้นให้รัดกุม และวิวัฒนาการก้าวหน้าต่อไป หรือในบางกรณีในขั้นนี้อาจมีการทดลองเพื่อประเมินการแก้ปัญหา สำหรับเลือกความคิดที่สมบูรณ์ที่สุด ความคิดเหล่านี้ ก่อให้เกิดการประดิษฐ์ผลงานใหม่ๆ ทางวิทยาศาสตร์ นวนิยาย บทเพลง จินตนาการ และการออกแบบอื่นๆ เป็นต้น

จากความหมายของกระบวนการคิดสร้างสรรค์ สรุปได้ว่า กระบวนการคิดสร้างสรรค์ประกอบไปด้วยขั้นต่างๆ คือ ขั้นปัญหา ขั้นรวบรวมข้อมูล ขั้นวิเคราะห์ ขั้นเกิดความคิด และขั้นพิสูจน์

2.1.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

2.1.4.1 ทฤษฎีโครงสร้างทางปัญญา (The Structure of Intellect)

กิลฟอร์ด (อาร์ รังลินันท์. 2526 : 24-29 ; อ้างอิงจาก Guilford. 1960). ได้อธิบายโครงสร้างของสมรรถภาพทางสมองไว้ 3 มิติดังนี้

มิติที่ 1 **เนื้อหา (Content)** หมายถึง เนื้อหาข้อมูล หรือสิ่งเร้าที่สื่อในการคิดที่สมองรับเข้าไปคิด แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะคือ

1. **ภาพ (Figural : F)** หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่เป็นรูปธรรม หรือรูปที่แน่นอน ซึ่งสามารถรับรู้และทำให้เกิดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดได้ เช่น ภาพ เป็นต้น

2. **สัญลักษณ์ (Symbolic : S)** หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งที่อยู่ในเครื่องหมายต่างๆ เช่น ตัวอักษร ตัวเลข โน้ตดนตรี และสัญลักษณ์อื่นๆ

3. **ภาษา (Semantic : M)** หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่อยู่รูปของถ้อยคำที่มีความหมายต่างหากัน ใช้ติดต่อสื่อสารได้เช่นพ่อ แม่ เพื่อน ชอบ โกรธ เสียใจ เป็นต้น

4. **พฤติกรรม (Behavior : B)** หมายถึง ข้อมูลที่เป็นการแสดงออก กิริยา อากักร การกระทำที่สามารถสังเกตเห็น รวมทั้งทัศนคติ การรับรู้ การคิด เช่น การยิ้ม การหัวเราะ การสั่นศีรษะ เป็นต้น

มิติที่ 2 : **วิธีการคิด (Operation)** หมายถึง มิติที่แสดงลักษณะกระบวนการปฏิบัติงานหรือกระบวนการคิดของสมอง แบ่งได้ 5 ลักษณะ คือ

1. **การรู้การเข้าใจ (Cognition)** หมายถึง ความสามารถในการตีความของสมอง เมื่อเห็นสิ่งเร้าแล้วเกิดการรับรู้เข้าใจ และบอกได้ว่าเป็นอะไร

2. **การจำ (Memory)** หมายถึง ความสามารถในการเก็บสะสมความรู้และข้อมูลต่างๆ ไว้ได้ และสามารถระลึกได้เมื่อต้องการ

3. **การคิดแบบอนกนัย (Divergent Thinking)** หมายถึง ความสามารถในการคิดตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้หลายรูปแบบ หลายแง่มุมแตกต่างกันไป

4. การคิดแบบเอกนัย (Convergent Thinking) หมายถึง ความสามารถในการคิดหาคำตอบที่ถูกต้องที่สุดจากข้อมูลที่กำหนดได้

5. การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึงความสามารถในการตีค่าสรุป โดยอาศัยเกณฑ์ที่ดีที่สุด

มิติที่ 3 : ผลของการคิด (Product) หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากวิธีการคิดแบบต่างๆ ที่ได้จากมิติที่ 1 และมิติที่ 2 ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ ดังนี้

1. หน่วย (Unit) หมายถึง สิ่งที่คุณสมบัติเฉพาะตัวและแตกต่างไปจากสิ่งอื่น ๆ
2. จำพวก (Class) หมายถึง ประเภท หรือกลุ่มของหน่วยที่มีลักษณะร่วมกัน
3. ความสัมพันธ์ (Relation) หมายถึงการเชื่อมโยงความคิดหลายประเภทเข้าด้วยกัน
4. ระบบ (System) หมายถึง การเชื่อมโยงกลุ่มของสิ่งเร้าโดยอาศัยกฎเกณฑ์
5. การแปลงรูป (Transformation) หมายถึง การปรับปรุง ดีความ ขยายความ
6. การประยุกต์ (Implications) หมายถึง การคาดคะเนหรือทำนายจากข้อมูลที่กำหนดไว้

2.1.4.2 ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดของนักมานุษยนิยม

มาสโลว์ (Maslow) และโรเจอร์ส (Rogers) นักจิตวิทยากลุ่มมานุษยนิยมให้แนวคิดว่า ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์เป็นผู้ที่รู้จักตนเองตรงตามสภาพที่เป็นจริงเข้าใจตนเอง และยอมรับตนเองทั้งในส่วนที่บกพร่อง ส่วนที่ดี รู้ทั้งจุดอ่อนจุดเน้นและตระหนักในความสามารถของตนเอง พึ่งตนเอง ริเริ่ม นำตนเองได้ สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ มีอิสระในการคิด ตัดสินใจเลือก ทำสิ่งต่างๆ โดยไม่ให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน มองเห็นศักดิ์ศรีและคุณค่าของตนเองและสามารถสร้างสรรค์ตนเอง และสังคมให้เกิดประโยชน์สุข

การที่บุคคลจะสามารถพัฒนาไปถึงเป้าหมายดังกล่าวนั้น กลุ่มมานุษยนิยมได้เน้นถึงสถานการณ์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ต้องประกอบด้วย

1. ภาวะความปลอดภัยทางจิต กล่าวคือ

1.1 การยอมรับในค่าของตนและเคารพในสิทธิและความคิดเห็น

1.2 ไม่มีการตีราคา ประเมิน หรือเปรียบเทียบความคิดเห็น และผลงาน ทุกคนทำงานด้วยความสบายใจไม่ต้องหวั่นวิตก และเกรงการถูกทำโทษ ถูกตำหนิหรือตัดสินใจว่าไม่ดี

1.3 ความมั่นใจในตนเอง มีแนวโน้มที่จะตัดสินใจด้วยตนเองและเต็มใจที่จะรับผิดชอบในความสำเริ่ หรือความล้มเหลวของตนเองได้

2. ภาวะที่มีเสรีภาพในการแสดงออก กล่าวคือ

2.1 มีจิตใจกว้างที่จะเปิดรับประสบการณ์ เต็มใจที่จะรับรู้ความคิด มีความสนใจต่อ

เหตุการณ์ และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโลก รวมทั้งประเด็นข้อถกเถียงที่ยังไม่ยุติ

2.2 ประารณาที่จะเล่นกับความคิดและสิ่งแปลกๆ (อารี รังสินันท์.2532 : 508)

2.1.5 การแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นศักยภาพของแต่ละบุคคล บุคคลที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านนี้อย่างเต็มที่ก็จะได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์แตกต่างออกไปจากบุคคลทั่วไป

ทอเรนซ์ (Torrance.1962 : 81–82) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพของคนที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงพบว่าผู้มีความคิดสร้างสรรค์สูงเป็นคนที่มีความคิดแปลกไปจากผู้อื่น มีผลงานที่ไม่ซ้ำแบบใคร

โลเวนเฟลด์ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2523 : 77 ; อ้างอิงจาก Lowengeld. 1964) กล่าวว่าบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ทำอะไรแตกต่างไปจากคนอื่น ไม่ชอบทำงานที่ซ้ำซาก ไม่ชอบทำตามตรงตามตารางที่วางไว้ตายตัว ชอบทำงานตามความสบายและคนที่ชอบทำงานสร้างสรรค์ไม่ชอบทำงานขึ้นเฉยๆกับคนอื่น เพราะงานที่บุคคลเหล่านี้ทำเป็นงานที่ต้องแก้ปัญหาด้วยตนเองตามลำพัง

ครอปเลย์ (Cropley. 1966 : 124) กล่าวว่าผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ 4 ประการดังนี้คือ การมีประสบการณ์ที่กว้างขวาง มีความพร้อมที่จะเสี่ยง มีความพร้อมที่จะก้าวไปข้างหน้า มีความสามารถจะยืดหยุ่นความคิดได้อย่างคล่องแคล่วในระดับสูง

จากเอกสารดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ลักษณะที่บ่งถึงการสร้างสรรค์ และไม่สร้างสรรค์เปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างกันได้ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบลักษณะที่บ่งถึงการสร้างสรรค์และไม่สร้างสรรค์

ลักษณะที่บ่งถึงการสร้างสรรค์	ลักษณะที่บ่งว่าไม่ใช่การสร้างสรรค์
แนวความคิดที่แปลก	การกระทำที่เป็นนิสัย
ความเข้าใจลึก	การกระทำตามของเดิม
ความช่างประดิษฐ์	การยึดถือระเบียบแบบแผน
ความช่างทดลอง	การลอกเลียนแบบ
ความวิเศษเหนือสิ่งอื่นใด	การฝึกฝน
ความริเริ่ม	ความเข้มงวด
ความสดใ ส ความใหม่	ความซ้ำซาก
ความเปลี่ยนแปลง	ความทรงจำ

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

โฟฟท์ (Flohr. 1980 : 74) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ของเด็กก่อนวัยเรียน ผลการศึกษาพบว่า การสร้างสรรค์ด้านดนตรีมิใช่เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเอง แต่เป็นสิ่งที่เด็กควรได้รับการส่งเสริม กิจกรรมเพื่อการสร้างสรรค์อาจจะจัดรวมอยู่ในกิจกรรมดนตรีอื่น ๆ เช่นการร้องเพลง การให้เด็กลองสร้างสรรค์เครื่องดนตรี รูปแบบจังหวะ หรือแต่งเพลงขึ้นมา

ฟีฟิลด์ (Fifield. 1980 : 41) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กก่อนวัยเรียน อายุ 3 – 5 ปี ผลการศึกษาพบว่า การเรียนการสอนดนตรีของเด็กก่อนวัยเรียนควรจะต้องแทรกกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งนอกจากจะทำให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์แล้ว ยังเป็นการทำให้เด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆ ทางดนตรีมากขึ้น เช่น เรื่องจังหวะ เสียงสูง - ต่ำ ความดัง – ค่อย เป็นต้น

แมคนิล (Mcneill. 1991 : 120) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะดนตรี และการเคลื่อนไหวที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กวัย 4-6 ปี ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะดนตรีและการเคลื่อนไหวนั้น มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นจากการใช้วิธีการหรือกระบวนการทางดนตรีเป็นเครื่องมือ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ พอสรุปได้ว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาได้โดยวิธีการจัดกิจกรรมศิลปะทางดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะ การเรียนรู้องค์ประกอบต่างๆ และรวมถึงกิจกรรมทักษะทางดนตรี เพราะสิ่งเหล่านี้สามารถส่งผลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีให้สูงขึ้นได้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาสุเทวี เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 ที่มีความคิดสร้างสรรค์ทาง จำนวน 89 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาสุเทวี เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 ที่มีความคิดสร้างสรรค์น้อย จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน โดยมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาสุเทวี เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 ทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์แล้วให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยคัดเลือกนักเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์น้อยได้จำนวน 89
2. ผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจจากนักเรียน ปรากฏว่านักเรียนสมัครใจทุกคน ผู้วิจัยจึงสุ่มนักเรียน โดยวิธีสุ่มอย่างง่ายมาจำนวน 30 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. โปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า

1. โปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ มีลำดับขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ และการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรม

1.2 ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะให้สอดคล้องกับ ความมุ่งหมายและนิยามศัพท์เฉพาะ

1.3 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่รองศาสตราจารย์ ดร. อารี พันธุ์มณี รองศาสตราจารย์ เจริญ กิริทอง และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพรรณรัตน์ พลอยล้อมแสง ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับความมุ่งหมาย กิจกรรม วิธีดำเนินการ และการประเมินผล

1.4 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะมาแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาสุเทวี เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน

1.5 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะที่ทดลองใช้มาแล้ว มาแก้ไขปรับปรุงเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง

โปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ นำมาใช้กับกลุ่มทดลองเป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที ในวันจันทร์และวันพฤหัสบดี ระหว่างเวลา 12.30 น. ถึง 13.10 น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

2. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอร์เรนซ์ (Torrance E. Paul) ชื่อ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพเป็นสื่อ แบบ ก. (Thinking Creatively with Picture form A.) ซึ่งอารี รังสิมันท์ ได้นำมาดัดแปลงเป็นภาษาไทยไว้เมื่อ พ.ศ. 2521 มาเป็นแบบทดสอบในครั้งนี้ โดยใช้ลักษณะแบบทดสอบและวิธีดำเนินการคงเดิม

ลักษณะของแบบทดสอบ

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก. ประกอบไปด้วยแบบทดสอบย่อย 3 ชุด หรือ 3 กิจกรรมดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 การวาดภาพ (Picture construction) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้เป็นสติ๊กเกอร์สีเขียว รูปไข่ ให้เด็กต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ น่าตื่นเต้น และน่าสนใจที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แล้วตั้งชื่อภาพที่วาดให้แปลกที่สุด

กิจกรรมที่ 2 การต่อเติมรูปภาพให้สมบูรณ์ (Picture Completion) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้เป็นรูปเส้นในลักษณะต่าง ๆ มีจำนวน 10 ภาพ เป็นต่อเติมภาพให้แปลก

น่าสนใจ และน่าตื่นเต้นที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แล้วตั้งชื่อภาพที่ต่อเติมเสร็จแล้วให้แปลกและน่าสนใจ

กิจกรรมที่ 3 การใช้เส้นคู่ขนาน (Parallel Line) โดยการให้เด็กต่อเติมภาพจากเส้นคู่ขนานจำนวน 30 คู่ เน้นการประกอบภาพโดยการใช้เส้นคู่ขนาน เป็นส่วนสำคัญของภาพและต่อเติมภาพให้แปลกแตกต่าง ไม่ซ้ำกัน แล้วตั้งชื่อภาพที่ต่อเติมด้วย

แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์นี้ทางกรมฝึกหัดครู ได้ทำการวิจัยหาความเชื่อมั่นในการให้คะแนน (Reliability of Scoring) โดยให้มีผู้เชี่ยวชาญในการให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ 2 คน ให้คะแนนในแบบทดสอบชุดเดียวกันและคำนวณหาความสัมพันธ์ ซึ่งได้ค่าสหสัมพันธ์ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว และค่าความคิดละเอียดลออ เป็น 1.00 .99 และ .98 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์สูง

แบบแผนการทดลอง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยการใช้แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงแบบแผนการทดลอง Randomized Control Group Pretest – Posttest Design

การกำหนดการเข้ากลุ่ม	สอบก่อน	การทดลอง	สอบหลัง
RE	T _{1E}	X	T _{2E}
RC	T _{1C}	~	T _{2C}

ความหมายของสัญลักษณ์

RE	แทน	กลุ่มทดลอง
RC	แทน	กลุ่มควบคุม
T _{1E}	แทน	การสอบก่อนการทดลอง (Pretest) ของกลุ่มทดลอง
T _{1C}	แทน	การสอบก่อนของกลุ่มควบคุม
T _{2E}	แทน	การสอบหลังการทดลอง (Posttest) ของกลุ่มทดลอง
T _{2C}	แทน	การสอบหลังของกลุ่มควบคุม
X	แทน	การฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
~	แทน	การไม่ได้ฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design โดยแบ่งระยะการทดลองดังนี้

1. ระยะก่อนทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ และนำแบบทดสอบทั้งหมดมาตรวจให้คะแนน แล้วเก็บไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)
2. ระยะทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลองตามโปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ เป็นเวลา 12 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที จำนวน 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ในวัน จันทร์ และวันพฤหัสบดี เวลา 12.30 น. ถึง 13.10 น. ระหว่างวันที่ 27 ตุลาคม 2546 ถึง วันที่ 3 ธันวาคม 2546
3. ระยะหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ชุดเดิมที่ใช้ก่อนการทดลอง และนำแบบทดสอบทั้งหมดมาตรวจให้คะแนน แล้วเก็บไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)
4. ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนและหลังการทดลอง มาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นดังนี้

1. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
2. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนและหลังไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
3. เปรียบเทียบผลต่างของความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ กับนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
  - 1.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
  - 1.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่
  - 2.1 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ โดยใช้ t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample)
  - 2.2 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังไม่ได้รับ

การฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ โดยใช้ t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample)

2.3 เปรียบเทียบผลต่างของความคิดสร้างสรรค์ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ กับนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ โดยใช้ t-test แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
  - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
  - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์
  - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์
  - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

1.1.1 ความหมายของประสบการณ์ดนตรี

แรมซีและเบย์เลส (Ramsey and Bayless.1980 : 114) กล่าวว่า ครูที่มีประสบการณ์ทางดนตรีจะสามารถสอนเด็กได้ดี แต่ถ้าครูขาดประสบการณ์ก็ไม่ใช่สิ่งที่ยากจนเกินไป โดยครูควรเริ่มต้นจากการรวบรวมบทเพลงที่รู้จัก และฮัมทำนองเพลงเบาๆ โดยอาจจะเป็นเพลงสมัยที่เคยเรียนชั้นอนุบาล เพลงพื้นบ้าน เพลงสวด เพลงที่โรงเรียน เพลงร่วมสมัย สะสมเป็นสมุดเพลง ซึ่งเราอาจจะพบว่า มีเพลงที่สามารถเลือกมาใช้ได้มากมาย

เยวพา เดชะคุปต์ (2540 : 89) กล่าวว่า ประสบการณ์ทางดนตรีเป็นสิ่งที่ ควรทำ ถ้าเด็กรู้สึกสนุกกับดนตรี เพราะดนตรีเป็นสื่อให้เด็กแสดงความคิดและความรู้สึกออกมา เด็กจะรู้สึกมีความสุขและมีชีวิตชีวาเมื่อได้รับประสบการณ์ทางดนตรี

อรรณพ บรรจงศิลป์ (2538 :37) กล่าวว่า ประสบการณ์ทางดนตรี เป็นความรู้และทักษะในพัฒนาการทางดนตรี เพื่อให้พัฒนาตามระดับวุฒิภาวะทางร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และความรู้ทางดนตรี อันได้แก่ การฟังเพลง การร้องเพลง การเล่นเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย ประกอบดนตรี การสร้างสรรค์ทางดนตรี และการอ่านโน้ตดนตรี

ณรุทธิ์ สุกจิตต์ (2541 : 121) กล่าวว่า ประสบการณ์ทางดนตรี คือ ประสบการณ์ของผู้เรียนดนตรีที่เกิดจากการเรียนรู้ดนตรีเกี่ยวกับสาระดนตรีและสุนทรียศาสตร์ อันประกอบไปด้วยสาระย่อยๆ เป็นจำนวนมากในหลายลักษณะที่ต่างกันออกไป ดังแผนภูมิแสดงโครงสร้างของประสบการณ์ดนตรี

จากแผนภูมิข้างต้นนี้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ส่วนย่อยๆ ในโครงสร้างของประสบการณ์ดนตรีบางเรื่อง มิได้แตกย่อยลงไป เช่นเรื่องสุนทรีศาสตร์ แต่ในบางเรื่องเช่น สาระดนตรีจะค่อนข้างละเอียดเนื่องจากเป็นเรื่องสำคัญและเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ผู้ศึกษาโครงสร้างประสบการณ์ดนตรีพบเห็นเสมอ อย่างไรก็ตามโครงสร้างประสบการณ์ดนตรีนี้ยังสามารถจะแตกย่อยไปได้เรื่อยๆ อีก

จากความหมายของประสบการณ์ดนตรี สรุปได้ว่า ประสบการณ์ทางดนตรี จะช่วยให้ค้นพบวิธีต่างๆ ในการแสดงออกทางดนตรี รู้จักฟังดนตรีด้วยความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานต่างๆ ทางดนตรี สามารถสร้างสรรค์ทางดนตรีและสามารถใช้ดนตรีเป็นสื่อในการแสดงออกถึงอารมณ์และความคิดของตนได้ รู้คุณค่าของดนตรี และพัฒนาในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และบุคลิกภาพ

1.1.2 ความหมายและขอบข่ายของทักษะทางดนตรี

ณรุท สุทธิจิตต์ (2534 : 8) กล่าวว่า ทักษะดนตรีเป็นส่วนที่สำคัญส่วนหนึ่งของสาระดนตรี ซึ่งเป็นส่วนที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจสาระดนตรีได้ และจัดเป็นหัวใจของการศึกษาดนตรีสำหรับผู้ที่จะเป็นนักดนตรี (Musician และ performer) ต่อไป ทักษะดนตรีแต่ละประเภท ย่อมมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีควรมีการเสนอทักษะดนตรีต่างๆ อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ทักษะดนตรีประกอบไปด้วย 6 ทักษะ ดังนี้

1. การฟัง (Listening) จัดเป็นทักษะที่จำเป็นมากสำหรับดนตรี เนื่องจากดนตรีเป็นเรื่องของเสียง การฟังย่อมจะมีบทบาทอย่างมากในการช่วยให้ผู้ศึกษาดนตรีมีความเข้าใจดนตรี ซึ่งนำไปสู่ความซาบซึ้ง และรักดนตรีในขั้นต่อไป การฟังเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝน ศึกษา มิใช่เป็นเพียงการฟังเพลงโดยทั่วไป เนื่องจากเพลงศิลปะมีองค์ประกอบและโครงสร้างที่สลับซับซ้อน ทักษะการฟังจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาพัฒนา การฟังเป็นทักษะที่สามารถเรียนรู้ได้ และจัดเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญไม่ว่าเป็นผู้ศึกษาดนตรีเป็นวิชาเอก หรือผู้ที่รักและต้องการเข้าใจดนตรี ความซาบซึ้งในดนตรีจะเกิดขึ้นได้ ถ้าผู้นั้นมีทักษะการฟังพอเพียง ไม่จำเป็นที่ผู้นั้นจะต้องเล่นดนตรีได้หรือร้องเพลงได้ การฟังจึงเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนการสอนดนตรีทุกระดับชั้น

2. การร้อง (Singing) การร้องเป็นกิจกรรมที่คนทั่วไปกระทำอย่างเสมอโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพสังคมปัจจุบัน ซึ่งเพลงยอดนิยมเป็นเพลงร้อง (Vocal Music) เพลงที่นิยมหรือติดอันดับมักเป็นเพลงที่คนทั่วไปนำมาร้องเล่นอยู่เสมอๆ จึงเห็นได้ว่าการร้องเพลงเป็นทักษะทางดนตรีที่อาจกล่าวได้ว่ามีอยู่ในคนทุกคน อย่างไรก็ตามการร้องเพลงเป็นทักษะดนตรีที่ต้องได้รับการฝึกฝน เช่นเดียวกับทักษะอื่นๆ ทางดนตรี ทั้งนี้เนื่องจากการร้องเพลงมีหลายลักษณะด้วยกัน และเทคนิคต่างๆ ในการร้องเพลงก็มีมากมาย ผู้ที่มีทักษะการร้องเพลง เข้าใจหลักการ มีพื้นฐานการร้องเพลงย่อมจะร้องเพลงได้ไพเราะน่าฟัง การร้องเพลงเป็นทักษะที่ผู้ศึกษาดนตรีแสดงออก ไม่เหมือนกับการฟังที่เป็นทักษะของการรับเข้าไป จึงเห็นได้ว่าการร้องเพลงเป็นกิจกรรมทางดนตรีที่ให้ความ

สนุกสนาน และสร้างความสนใจกับผู้ศึกษาคดนตรีได้เป็นอย่างดี การเรียนการสอนในระดับอนุบาลหรือในระดับประถมศึกษา จึงควรมีกิจกรรมการร้องเพลงเป็นกิจกรรมแกนนำที่สำคัญ การร้องเพลงมีหลายลักษณะ ในการเรียนการสอนดนตรี ผู้เรียนควรมีโอกาสได้ร้องเพลงลักษณะต่างๆ เช่นการร้องเดี่ยว การร้องหมู่ การร้องประสานเสียง รวมไปถึงการร้องเพลงประกอบการแสดงด้วย

3. การเล่น (Playing) การเล่นดนตรีเป็นทักษะที่สำคัญของผู้ศึกษาคดนตรีเป็นวิชาเอก สำหรับการศึกษาดนตรีตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถม และมัธยมนั้น ทักษะการเล่นดนตรีมิได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความชำนาญในการเล่นดนตรี เป็นเพียงเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเล่นเครื่องดนตรีบางประเภท เพื่อให้มีประสบการณ์ทางดนตรีครบถ้วน และเป็นการสร้างความเข้าใจดนตรีให้มากขึ้น โดยทั่วไปเครื่องดนตรีที่ผู้เรียนเล่นมักเป็นประเภทเครื่องดีเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะการเล่นเครื่องดีกระทำได้ง่ายกว่าการเล่นเครื่องดนตรีประเภทอื่นๆ ประการหนึ่ง และเครื่องดีที่ใช้ในการเรียนการสอนดนตรีในขั้นพื้นฐานมีราคาถูกกว่าเครื่องดนตรีประเภทอื่นๆ เครื่องดีที่นิยมใช้ประกอบการเรียนการสอนโดยทั่วไปได้แก่ กลองชนิดต่างๆ รำมะนา กุ๊งกิ้ง สามเหลี่ยม กรับ เป็นต้น การเล่นเครื่องดนตรีประเภทคีย์บอร์ด หรือขลุ่ย เป็นกิจกรรมการเล่นเครื่องดนตรีที่ควรกระทำ สำหรับการเล่นเครื่องดนตรีประเภทอื่นๆ ควรจัดการเรียนการสอนเป็นวิชาต่างหากออกไป ไม่ควรจัดอยู่ในชั่วโมงการสอนดนตรีศึกษา ทั้งนี้เพราะการเล่นดนตรีเหล่านี้ต้องใช้เวลาการฝึกซ้อมมากเพื่อให้มีทักษะการเล่น จึงควรเป็นวิชาที่สอนให้เฉพาะผู้สนใจจะเรียน มิใช่เป็นวิชาบังคับสำหรับทุกคน

4. การเคลื่อนไหว (Moving) การเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อสนองตอบต่อดนตรีเป็นทักษะพื้นฐานอย่างหนึ่งซึ่งช่วยเสริมความเข้าใจในดนตรีได้ เช่นเดียวกับการร้องหรือการเล่นดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกายเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนทุกระดับชั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนในระดับอนุบาลและประถมศึกษา ซึ่งสามารถใช้การเคลื่อนไหวร่างกายช่วยพัฒนาแนวคิดพื้นฐานทางดนตรีได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การเคลื่อนไหวร่างกาย เป็นพื้นฐานของนาฏศิลป์ซึ่งเป็นเนื้อหาหนึ่งในหลักสูตรทั้งระดับประถมและมัธยม การเคลื่อนไหวร่างกายจึงเป็นทักษะดนตรีพื้นฐานที่สำคัญอย่างหนึ่ง

5. การสร้างสรรค์ (Creating) การสร้างสรรค์ดนตรี หมายถึงการประพันธ์เพลง และการอิมโพรไวเซชัน (Improvisation) ซึ่งเป็นเรื่องของการแสดงออกทางดนตรีที่รวมเอาความรู้ความเข้าใจไว้ทั้งหมดจึงเป็นทักษะที่ใช้ความรู้พื้นฐานทางดนตรีมากพอสมควร อย่างไรก็ตามการพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์สามารถกระทำได้ในหลายลักษณะและหลายรูปแบบ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานหนึ่งที่ผู้เรียนดนตรีควรศึกษาและพัฒนา เพื่อใช้เป็นวิถีทางหนึ่งในการแสดงออกทางดนตรี ซึ่งช่วยเสริมความเข้าใจดนตรีได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นระดับประถมหรือมัธยมศึกษา

6. การอ่าน (Reading) ทักษะการอ่านสัญลักษณ์ทางดนตรี จัดได้ว่าเป็นทักษะสำคัญพื้นฐานประการหนึ่งในการศึกษาคดนตรี เนื่องจากดนตรีเป็นเรื่องของเสียง ซึ่งต้องมีการบันทึกเสียงเป็น

สัญลักษณ์เพื่อใช้ในการถ่ายทอดเสียงต่างๆ ฉะนั้นการเข้าใจหรือแสดงออกทางดนตรีจึงมักต้องผ่านขั้นตอนการแปลหรือการใช้สัญลักษณ์ดนตรีเสมอ ไม่ว่าทักษะใดๆ ที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดนั้นย่อมเกี่ยวข้องกับทักษะการอ่านเสมอ อาจกล่าวได้ว่าทักษะดนตรีต่างๆ จะพัฒนาได้ดี เมื่อผู้เรียนดนตรีมีทักษะการอ่านที่ดี

1.1.3 กิจกรรมฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ควรสอดแทรกไว้ในกิจกรรมการฝึกทักษะดนตรีต่างๆ เช่น กิจกรรมการฟังเพลง กิจกรรมการร้องเพลง กิจกรรมการเคลื่อนไหว กิจกรรมการปฏิบัติจังหวะ กิจกรรมการเล่นเครื่องดนตรี เป็นต้น ดังตัวอย่างกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ต่างๆ ดังนี้

อรรพรรณ บรรจงศิลป์ (2538 : 82) ได้เสนอกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. แต่งเพลงร้องโดยกระตุ้นให้สร้างคำร้องและทำนองให้สัมพันธ์กัน อาจแต่งเป็นหมู่ หรือเป็นรายบุคคล

2. ดัดแปลงจังหวะทำนองเพลงที่รู้จัก

3. สร้างสรรค์การเดินรำ ให้เหมาะสมกับเพลง

4. ช่วยกันแต่งเพลงสำหรับเล่นกันในห้องเรียน

5. นำเรื่องราว ประสบการณ์ ที่เด็กได้จากวิชาอื่นมาสร้างสรรค์ทางดนตรี

สมชาย อมะรักษ์ (2542 : 112) กล่าวว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ควรจัดไว้ในกิจกรรมฝึกทักษะดนตรีต่างๆ ดังนี้

1. กิจกรรมการฟังเพลง

1.1 ถาถามตอบปัญหาจากเรื่องราวในเพลง

1.2 วาดภาพประกอบเรื่องราวในเพลง

1.3 ช่วยกันคิดทำทางประกอบเพลง

1.4 อภิปรายถึงลักษณะของอารมณ์เพลง เป็นต้น

2. กิจกรรมการท่องคำกลอน และคำคล้องจองรวมทั้งชื่อต่างๆ

2.1 เล่นเกมบอกชื่อตัวเอง ควรบอกชื่อเพียง 1 พยางค์ บอก 2 ครั้ง ตามจังหวะแล้วให้เพื่อนทุกคนพูดตาม 2 ครั้ง ตามจังหวะเช่นกัน ขณะที่ดำเนินกิจกรรมให้ทุกคนตบมือให้จังหวะไปด้วย

2.2 ให้เด็กฝึกอ่านคำกลอนหรือคำคล้องจองพร้อมกับตบมือตามจังหวะของคำไปด้วย ตัวอย่างเช่น

คำกลอน

มี ส-ลิ่ง พิง บรร-จบ ให้ ครบ บาท

โน้ตจังหวะของคำ

โน้ตจังหวะเคาะ | | | | |

ต่อจากนั้นจึงให้เด็กอ่านคำกลอนพร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะ เมื่อเด็กทำได้ดีแล้วอาจจะให้เด็กทุกคนอ่าน แต่แบ่งกลุ่มตบมือเป็น 2 กลุ่ม คือ ตบตามจังหวะของคำหรือตบตามจังหวะเคาะ โดยให้ทำพร้อมๆ กัน

2.3 ให้เด็กฝึกอ่านชื่อจังหวัดต่างๆ ที่มีจังหวะของคำต่างกัน พร้อมกับให้ตบมือตามจังหวะของคำหรือตามจังหวะเคาะไปด้วย ควรเลือกจังหวะที่มีจังหวะของคำง่ายๆ ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ต่อจากนั้นจึงให้เด็กช่วยกันจัดกลุ่มของจังหวัด ที่มีจังหวะของคำเหมือนกัน ดังตัวอย่าง ของกลุ่มจังหวัดที่แบ่งตามจังหวะของคำดังนี้

ชื่อจังหวัด	เลข	ดาก	น่าน
จังหวะของคำ			
กลุ่มจังหวัดกลุ่มที่ 2			
ชื่อจังหวัด	ลำปาง	อ่างทอง	ระยอง
จังหวะของคำ			
กลุ่มจังหวัดกลุ่มที่ 3			
ชื่อจังหวัด	ลพบุรี	ปัตตานี	ศรีสะเกษ
จังหวะของคำ			

3. กิจกรรมการร้องเพลง

3.1 ร้องเพลงพร้อมกับทำอย่างอื่นไปด้วย เช่น ตบมือให้จังหวะ แสดงท่าทางประกอบเพลง หรือเล่นประกอบเพลง เป็นต้น

3.2 ร้องเพลงโดยผลัดกันรู้ที่ละวรรค ในช่วยที่ตนเองไม่ได้ร้องให้ร้องในใจตามไปด้วย

3.3 ร้องเพลงโดยเปลี่ยนเสียงเป็นดังและเบา หรือเปลี่ยนเป็นเร็วและช้า โดยดูจากสัญญาณของครู ตัวอย่างเช่น ถ้าครูแยกมือทั้งสองออกให้กว้าง หมายถึง ให้ร้องเสียงดัง แต่ถ้าครูนำมือทั้งสองให้เข้ามาชิดกัน หมายถึงให้ร้องเสียงเบา และถ้าครูใช้มือตีอากาศเป็นจังหวะซ่าๆ หมายถึง ร้องช้า เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตกลงว่า จะให้สัญญาณอย่างไร

4. กิจกรรมการเคลื่อนไหว

4.1 แสดงท่าทางประกอบเพลงอย่างอิสระ

4.2 เคลื่อนไหวโดยใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายหลายๆ อย่างพร้อมกัน เช่น วิ่งไปพร้อมๆ กับตบมือ และสับัดหน้าไปทางซ้ายและทางขวาสลับกัน

4.3 เคลื่อนไหวตามจินตนาการ เช่น สมมุติว่าเป็นนักดนตรีที่กำลังเล่นเครื่องดนตรีต่างๆ สมมุติว่าเป็นลูกโป่งกำลังลอยขึ้นสู่ท้องฟ้า สมมุติว่าเป็นม้ากำลังวิ่งอยู่ในโคลน สมมุติว่ากำลังเดินชมสวนดอกไม้ เป็นต้น

5. กิจกรรมเล่นเครื่องดนตรี

5.1 ให้เล่นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องประกอบจังหวะตามครู หรือเรียกว่าเล่นแบบเสียงสะท้อน

5.2 ให้เล่นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องประกอบจังหวะประกอบเพลง โดยครูกิจังหวะให้และให้เด็กคิดจังหวะด้วยตนเอง

5.3 ให้เด็ก 2 หรือ 3 คน เล่นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องประกอบจังหวะ โดยผลัดกันเล่นให้จังหวะต่อเนื่องกัน ซึ่งครูอาจจะคิดเป็นกลุ่มจังหวะซ้ำทวนให้ และให้เด็กช่วยกันคิดกลุ่มจังหวะด้วย

1.1.4 ทฤษฎีการเรียนรู้กับการสอนดนตรี

การศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ช่วยทำให้การสอนดนตรีมีประสิทธิภาพขึ้นได้ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้สอนจะมีความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และสามารถจัดการสอนดนตรีได้เหมาะสมกับผู้เรียนมากขึ้น

1.1.4.1 ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม ให้ความสำคัญกับความรู้สึกรู้สึกของผู้เรียนในการเรียนรู้มากที่สุด โดยกล่าวว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อผู้เรียนมีส่วนในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ในกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนสิ่งต่างๆ ได้ตามความสนใจ โดยไม่มีการบังคับ การควบคุมให้เรียนรู้ ผู้เรียนเป็นผู้เลือกสรรและกำหนดการเรียนรู้ ลงมือกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง มีอิสระในการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการได้อย่างกว้างไกล รวมทั้งมีส่วนในการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยรู้จักการตั้งหลักเกณฑ์ในการประเมินผลที่ถูกต้องเหมาะสม ด้วยบทบาทของผู้เรียนที่เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ผู้เรียนแต่ละคนจึงสามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถของตนเอง ไม่จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้เรื่องเดียวกันในเวลาเดียวกันดังเช่นการเรียนรู้ในห้องเรียนทั่วไปตามสถานศึกษาต่างๆ ที่เรียกว่าระบบโรงเรียน

บทบาทของผู้สอนย่อมเปลี่ยนไปจากบทบาทเดิมตามรูปแบบการสอนที่คุ้นเคยปฏิบัติกัน ผู้สอนเป็นเพียงผู้สนับสนุนการเรียนรู้ ได้แก่ การช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปตามแนวทางที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ทำให้การเรียนมีความหมายน่าสนใจ เป็นผู้สร้างบรรยากาศให้การ

เรียนรู้เกิดขึ้นในความรู้สึก มิใช่เป็นการเรียนรู้เพื่อสาระเพียงอย่างเดียว กล่าวคือ เน้นจิตพิสัยเท่าเทียมกับพุทธิพิสัย ไม่บังคับขู่เข็ญผู้เรียนไม่ว่าในสถานการณ์ใด ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักกำหนดแนวทางการ

ประเมินผลด้วยตนเองอย่างมีหลักเกณฑ์ และให้ผู้เรียนคำนึงถึงความเป็นตัวของตัวเอง โดยยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ไวที่จะเรียนรู้ความต้องการของผู้อื่นที่อาจแตกต่างจากความต้องการของตนเองได้

นักจิตวิทยาสำคัญในกลุ่มมานุษยนิยม ได้แก่ มาสโลว์ (Abraham H. Maslow) รอเจอร์ (Carl Roger) และคอมบส์ (Arthur Combs) สาระสำคัญของทฤษฎีกลุ่มมานุษยนิยมพอสรุปได้ดังนี้

1. สร้างสัมพันธภาพอันดีให้เกิดขึ้นระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสบายใจ มั่นใจ วางใจที่จะเรียนรู้ด้วยความรู้สึกรู้สึกความต้องการของผู้เรียนเอง ไม่มีความกลัวเกรงผู้สอน
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบ เรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเองตามความสนใจ สม่ครใจ ไม่มีการบังคับโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนด้วยตนเอง มิใช่จากการบังคับ ขู่เข็ญ
3. ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือ แนะนำ ให้กำลังใจ ช่วยให้ผู้เรียนมีความสบายใจในการเรียน เกิดแรงจูงใจภายในที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง รู้จักใฝ่หาความรู้ไปตลอดชีวิต
4. ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือให้ผู้เรียนตระหนักถึงการประเมินผล รู้จักการสร้างหลักเกณฑ์สำหรับการประเมินผล มีความเข้าใจและประเมินผลตนเองด้วยความซื่อสัตย์ ยุติธรรม
6. เห็นความสำคัญของตนเองเท่าเทียมกับความสำคัญของผู้อื่น รู้จักยอมรับในความเป็นเอกัตบุคคล เคารพ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีเหตุผลในการถกเถียงแสดงความคิดเห็น มิใช่ถือว่าความคิดเห็นของตนถูกต้องเหมาะสมที่ทุกคนจำเป็นต้องยอมรับเสมอไป

1.1.4.2 ทฤษฎีมานุษยนิยมกับการสอนดนตรี

ในการสอนดนตรีจะต้องให้อิสระกับผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนเป็นตัวของตัวเอง สร้างสรรค์งานดนตรีตามความคิด จินตนาการของตนเอง หรือในการสอนทักษะดนตรีซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนอยู่แล้ว ผู้สอนสามารถนำหลักการของทฤษฎีนี้มาใช้ได้อย่างดี ได้แก่ การให้ผู้สอนเลือกศึกษาเพลงด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำ โดยไม่บังคับขู่เข็ญ คาดว่ากล่าวผู้เรียน ตรงกันข้ามผู้สอนควรหาทวิวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยความสนใจและชี้แนะให้ผู้เรียนเข้าใจ มีหลักในการประเมินผลการปฏิบัติทักษะดนตรีด้วยตนเองอย่างถูกต้อง ยุติธรรมไม่เข้าข้างตนเอง

1.1.5 ดนตรีกับเด็กในระดับประถมศึกษาตอนปลาย (9 – 11 ขวบ)

สุกกริ เจริญสุข (2542 : 51) กล่าวว่าเด็กวัย 10 ปี เป็นวัยที่เด็กเรียนรู้ได้ดีที่สุด เรียนรู้ได้

มากที่สุด การที่เปิดโอกาสให้เด็กได้มีกิจกรรมดนตรี จะทำให้เด็กเกิดความกระตือรือร้นและมีเป้าหมายของการเรียน

การแสดงดนตรีของเด็กเป็นเป้าหมายสำคัญที่ทำให้เด็กเกิดความภูมิใจที่ได้เล่นดนตรีอย่างผู้ชม ซึ่งอาจจะเป็นเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในความสามารถของตนเอง กล้าที่จะตัดสินใจและช่วยพัฒนาศักยภาพของเด็กให้ดียิ่งขึ้น

พงษ์ลดา ธรรมพิทักษ์กุล (2544 : 1) กล่าวว่าในการเรียนการสอนดนตรีในระดับประถมศึกษาชั้นต้น ต่างมีจุดมุ่งหมาย คือ มุ่งเน้นที่จะสอนให้ผู้เรียนมีความรู้และมีความทักษะทางดนตรี นอกจากผู้เรียนจะได้ความรู้ทางทฤษฎี และความรู้ทั่วไปแล้ว การได้สัมผัสดนตรีไม่ว่าจะด้วยการร้องรำทำเพลง กรืออย่างไรก็ตาม ยังทำให้ผู้เรียนเกิดสุนทรียรสในดนตรีอีกด้วย อันเป็นการช่วยหล่อหลอมจิตใจให้คนในสังคมยุคปัจจุบันมีพัฒนาการที่ดีขึ้น

ณรุทธิ์ สุทธจิตต์ (2541 : 29) กล่าวว่าเด็กในวัย 9 – 11 ขวบ หรือ ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ส่วนใหญ่เด็กวัยนี้มีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดในด้านจังหวะทำนองและรูปแบบของเพลงลึกซึ้งขึ้น กล่าวคือ สามารถเรียนรู้เรื่องต่างๆ ที่ยากขึ้นสลับซับซ้อนขึ้นได้ ความละเอียดอ่อนเกี่ยวกับความรู้ลึกของเพลงจะมีมากขึ้น เด็กในวัยนี้ควรมีโอกาสร้องเพลงประสานเสียงประเภทต่างๆ เพราะเป็นวัยที่พร้อมจะรับรู้และพัฒนาเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องเสียงประสาน ส่วนกิจกรรมที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองจัดหา และร่วมกับเด็กได้ควรเป็นการให้เด็กมีส่วนเลือกเพลงที่จะฟัง เลือกรายการดนตรีที่จะไปชมบ้าง ซึ่งทำให้เด็กสนใจดนตรีมากขึ้น บิดามารดาไม่ควรกะเกณฑ์รายการที่เด็กไปดูเสียทุกครั้งไป ในยามว่างอาจร่วมร้องเพลงกับเด็กโดยอาจเป็นเพลงวน คือการร้องเพลงเดียวกัน แต่ขึ้นต้นไม่พร้อมกัน เด็กจะสนุกสนาน และเป็นกิจกรรมพัฒนาแนวคิดด้านเสียงประสานที่ดีอีกด้วย สำหรับบิดามารดาที่มีบุตรหลานหลายคน หรือแถบบ้านใกล้เคียงมีเด็กเรียนดนตรี เช่นกัน อาจจัดกิจกรรมดนตรีให้เด็กแสดงร่วมกันเป็นครั้งคราว เพื่อความสนุกสนาน และสร้างเสริมพัฒนาการด้านการเล่นดนตรีเป็นวงไปด้วย

สรุป เด็กในวัยนี้เรียนรู้สิ่งต่างๆ จากโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ บิดามารดาหรือผู้ปกครองควรมีการติดต่อกับโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อทราบถึงการเรียนการสอนดนตรี นอกจากนี้สภาพแวดล้อมที่บ้านก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมพัฒนาความสามารถทางดนตรีของเด็ก

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

แมคโดเวล (Mcdowell, 1974 : 54) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน อายุ 4 – 5 ปี ผลการศึกษาพบว่าการจัดโปรแกรมการเรียนรู้ดนตรีเพียงระยะเวลาสั้นจะไม่ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านดนตรีแต่อย่างใด และควรสอดแทรกกิจกรรมด้าน

ดนตรีไว้ในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านภาษา ด้านร่างกาย และเรียนรู้ด้านอื่นๆ

แฟรง เคนเบอร์เกอร์ (Frankenber. 1979 : 43) ได้ศึกษาผลของการใช้ดนตรีร่วมกับการฝึกอบรมพ่อนคลายกับเด็กวัย 9 - 10 ปีที่มีการเรียนรู้และมีความก้าวร้าว ผลการศึกษาปรากฏว่า การใช้ดนตรีร่วมกับการฝึกอบรมพ่อนคลาย ช่วยทำให้เด็กมีการเรียนรู้ดีขึ้นและความก้าวร้าวลดลง

1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

รูปทอง ศรีทองท้วม (2538 : 81) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้กิจกรรมทักษะดนตรีกับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวตามแผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 อายุ 5 – 6 ปี โรงเรียนอนุบาลหนองคาย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย จำนวน 60 คน ระยะเวลาที่ศึกษา 8 สัปดาห์ ๆ 5 วัน ผลการศึกษาพบว่าความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้กิจกรรมทักษะดนตรี กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์แบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทฤษฎี เกื้อสกุล (2545 : 93) ได้ศึกษาการรู้จักและอารมณ์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ ชั้นอนุบาล จากการฝึกโดยใช้กิจกรรมทักษะดนตรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับเรียนได้ และไม่มีคามพิการซ้ำซ้อน อายุ 5 – 10 ปี ศึกษาในชั้นอนุบาล ในศูนย์การศึกษาภาคพิเศษ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ระยะเวลาที่ศึกษา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 4 วัน ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหลักการใช้กิจกรรมทักษะดนตรีมีพฤติกรรมทางอารมณ์และการรู้จักสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะทางดนตรี พอสรุปได้ว่า การฝึกทักษะทางดนตรี เป็นกิจกรรม และประสบการณ์ที่ดี ที่สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนได้รู้จักใช้จินตนาการสร้างสรรค์ผลงานอย่างอิสระ ตลอดจนมีพัฒนาการที่ดีทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

2.1.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) เป็นศักยภาพทางสมองที่มีอยู่ในทุกๆ คน และเป็น

สิ่งที่มีส่วนช่วยให้เกิดอารยธรรมต่างๆ ขึ้นในสังคมมนุษย์ ทำให้เกิดการค้นพบ การประดิษฐ์ อุปกรณ์ หรือเทคโนโลยีมากมายที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้กับมนุษย์ การศึกษาค้นคว้าเรื่องความคิดสร้างสรรค์นั้นได้กระทำกันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากที่กิลฟอร์ดได้พัฒนาทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาขึ้นมา ซึ่งมีผู้ให้นิยามของความคิดสร้างสรรค์ในแง่มุมต่างๆ ดังนี้

กิลฟอร์ด (Guilford, 1962 : 135) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองเป็นความสามารถที่จะคิดได้หลายทิศทางหรือแบบอนกนัย (Divergent thinking) และความคิดสร้างสรรค์นี้ประกอบไปด้วย ความคิดคล่อง (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) และความคิดแปลกใหม่ (Originality) คนที่มีลักษณะดังกล่าวต้องเป็นคนที่ไม่กลัวคิด ไม่กลัวถูกวิพากษ์วิจารณ์ และมีอิสระในการคิด

ทอร์เรนซ์ (Torrance, 1971 : 211) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่มีขอบเขตจำกัด บุคคลสามารถมีความคิดสร้างสรรค์ในหลาย ๆ แบบ ผลของความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นนั้นมีมากมายไม่จำกัด

วอลลาซ และ โคแกน (อารี รังสินนท์, 2532 ; อ้างอิงจาก Wallach and Kogan, 1965). กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถที่จะโยงความสัมพันธ์ (Association) กล่าวคือ เมื่อระลึกถึงใดก็จะเป็นสะพานให้ระลึกถึงสิ่งอื่นได้ต่อไปโดยสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ บุคคลจะมีความคิดสร้างสรรค์มากหรือน้อยเพียงไรนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับ

ดิลก ดิลกานนท์ (2534 : 40) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์หมายถึง การคิดอย่างมีอิสระ (Productive Thinking) ในเชิงนวัตกรรม จินตนาการ และความคิดอนกนัย ซึ่งรวมถึงความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) ความคิดริเริ่ม (Originality) ความคิดละเอียดประณีต (Elaboration) ความกล้าเสี่ยง (Risk – Taking) และอารมณ์ขัน (Humor)

อารี พันธุ์ณี (2542 : 9) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมองที่คิดในลักษณะอนกนัย (Divergent Thinking) อันนำไปสู่การค้นพบสิ่งแปลกใหม่ด้วยการคิดดัดแปลง ประยุกต์จากความคิดเดิมผสมผสานกันให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ซึ่งรวมทั้งการประดิษฐ์คิดค้นพบสิ่งต่างๆ ตลอดจนวิธีการคิดทฤษฎีหลักการได้สำเร็จ ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้นั้น มิใช่เพียงแต่คิดในสิ่งที่เป็นไปได้ สิ่งที่เป็นเหตุเป็นผลเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่ความคิดจินตนาการก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะก่อให้เกิดความแปลกใหม่ แต่ต้องควบคู่ไปกับการพยายามที่จะสร้างความคิดค้น หรือจินตนาการประยุกต์จึงจะทำให้เกิดผลงานจากความคิดสร้างสรรค์ขึ้น

จากความหมายของความคิดสร้างสรรค์ สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการคิดของมนุษย์ คิดแบบอนกนัย คือ คิดได้หลายทิศทาง หลายแง่มุม คิดสิ่งแปลกใหม่ รวมทั้งการพบวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

2.1.2 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลมาจากทฤษฎีโครงสร้างเชาว์ปัญญาของกิลฟอร์ด (Guilford. 1967 : 62) ซึ่งเชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้อย่างซับซ้อน กว้างไกล หลายทิศทาง หรือเรียกว่า ความคิดอนกนัย ซึ่งประกอบด้วยความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น ความคิดคล่องตัว และความคิดละเอียดลออ

กิลฟอร์ด (Guilford. 1967 :145 - 151) กล่าวถึง องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึงความคิดแปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับความคิดของคนอื่น และแตกต่างจากความคิดธรรมดา ความคิดริเริ่มอาจเกิดจากการคิดจากของเดิมที่มีอยู่แล้ว ให้แปลกแตกต่างจากที่เคยเห็น หรือสามารถพลิกแพลงให้เป็นสิ่งที่ไม่เคยคาดคิด ความคิดริเริ่มอาจเป็นการนำเอาความคิดเก่ามาปรับปรุงผสมผสานจนเกิดเป็นของใหม่

2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

2.1 ความคิดคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำ (Word Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำ

2.2 ความคิดคล่องแคล่วด้านการโยงสัมพันธ์ (Associational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดหาถ้อยคำที่เหมือนกัน และนำคำมาเรียงกันได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ภายในเวลาที่กำหนด

2.3 ความคิดคล่องแคล่วทางการแสดงออก (Expressional Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ลีหรือประโยค และนำคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ

2.4 ความคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดในสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด เช่น ให้คิดประโยชน์ของหนังสือพิมพ์ให้ได้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนดให้

3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ประเภทหรือแบบของการคิด โดยแบ่งเป็น

3.1 ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นได้ทันที (Spontaneous Flexibility) เป็นความสามารถที่พยายามคิดได้หลายทางอย่างอิสระ สามารถจัดกลุ่มได้หลายทิศทางหรือหลายด้าน

3.2 ความคิดยืดหยุ่นทางการดัดแปลง (Adaptive Flexibility) หมายถึงความสามารถในการดัดแปลงความรู้ หรือประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์หลาย ๆ ด้าน ซึ่งมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา ผู้ที่มีความคิดยืดหยุ่นจะดัดแปลงได้ไม่ซ้ำกัน

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความคิดในรายละเอียดเป็นขั้นตอน สามารถอธิบายให้เห็นภาพชัดเจน หรือเป็นแผนงานที่สมบูรณ์ขึ้น ความคิดละเอียดลออจัดเป็นรายละเอียดที่นำมาตกแต่ง ขยายความคิดครั้งแรกให้สมบูรณ์ขึ้น

2.1.3 กระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ (Creativity Process)

กระบวนการคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความรู้สึกไวต่อปัญหา และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นระบบขั้นตอน รวมทั้งนำผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในสิ่งใหม่ต่อไป

กระบวนการของการคิดสร้างสรรค์ของ วอลลาซ (Wallach) ปัจจุบันยังไม่เป็นที่ยอมรับว่าขั้นตอนต่อไปนี้จะ เป็นขั้นตอนที่แท้จริงของกระบวนการคิดสร้างสรรค์ เราคงต้องรอการศึกษาวิจัยเพื่อหาข้อยืนยันสนับสนุนหรือ คัดค้าน แต่โดยทั่วไปอาจกล่าวได้ว่า กระบวนการของการคิดสร้างสรรค์ที่วอลลาซ (Gihooly, 1981 : 129-131 ; citing Wallach, 1962.) เผยแพร่นั้นเป็นที่ยอมรับกันมานานกว่า 50 ปีแล้ว ขั้นตอนต่างๆ ในกระบวนการคิดสร้างสรรค์มีดังต่อไปนี้

1) ขั้นเตรียมตัว (Preparation) เป็นขั้นของการเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ความรู้ทักษะและทักษะที่เรามีต่อโลกอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ยังรวมถึงความสามารถเชื่อมโยง สัมพันธ์ ความคิดหรือสิ่งของที่มีความแตกต่างกันอย่างมากเข้าด้วยกัน ความสามารถเชื่อมโยงสัมพันธ์นี้ถูกเสนอขึ้นมาโดยแมคนิค (Mednick, 1962) ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะตัวของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์

2) ขั้นฟักตัว (Incubation) เป็นขั้นของการพยายามลืมเรื่องที่ต้องการคิดเสียให้หมด กล่าวคือหลังจากที่เราได้ผ่านการเตรียมตัวแล้วบางครั้งต้องอาศัยระยะเวลาในการฟักตัวเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ นักคิดสร้างสรรค์หลายคน เมื่อให้เขานึกถึงระยะเวลาสำคัญของการผลิตผลงานสร้างสรรค์ เขามักจะอ้างถึงระยะฟักตัวเสมอ

3) ขั้นการรู้แจ้ง (Illumination) เป็นขั้นที่เกิดขึ้นหลังจากการที่บุคคลได้ลืมเรื่องที่ตนต้องการคิดหาคำตอบระยะหนึ่งจากนั้นจะเกิดการหยั่งเห็น (Insight) ขึ้นเหมือนกับแสงสว่างที่จับพลันแวบขึ้นมาในสมอง ทันใดนั้นคำตอบที่ต้องการหรือโคลงบทสุดท้ายก็แจ่มชัดขึ้นมาในความคิดโดยไม่ต้องใช้ความพยายาม

4) ขั้นตรวจสอบ (Verification) เป็นขั้นสุดท้ายของกระบวนการคิดสร้างสรรค์คือ หลังจากได้ความคิดใหม่ขึ้นมาแล้ว จะต้องทำการทบทวนตรวจสอบคำตอบหรือผลงานทั้งหมดจนเป็นที่น่าพอใจ

ทอเรนซ์ (Torrance, 1962 : 47) ได้กำหนดขั้นตอนไว้เป็น 4 ขั้น ดังนี้

1) ขั้นเริ่มต้น เกิดจากความรู้สึกต้องการหรือความไม่พอใจในสิ่งต่างๆ ที่จะทำให้นบุคคลเริ่มคิด เขาจะพยายามรวบรวมข้อเท็จจริง เรื่องรวมและแนวคิดต่างๆ ที่อยู่เข้าด้วยกัน เพื่อหาความกระจ่างในปัญหา ขั้นนี้ผู้คิดยังไม่ทราบว่าจะเกิดขึ้นนั้นจะเป็นไปในรูปแบบใด และอาจใช้เวลาอันยาวนานบางครั้งจะเกิดขึ้นโดยผู้คิดไม่รู้สึกรู้สึ

2) ขั้นครุ่นคิดต่อจากขั้นเริ่มต้น มีระยะหนึ่งที่มีความรู้ ความคิด และเรื่องราวต่างๆ ที่รวบรวมไว้มาประสมกลมกลืนเข้าเป็นรูปร่าง ระยะนี้ผู้คิดต้องใช้ความคิดอย่างหนัก แต่บางครั้งความคิดนี้อาจหยุดชะงักไปเฉยๆ เป็นเวลานาน บางครั้งก็กลับเกิดขึ้นมาใหม่อีก

3) **ขั้นเกิดความคิด** ในระยะที่กำลังครุ่นคิดนั้น บางครั้งอาจเกิดความคิดผุดขึ้นมาทันทีทันใด ผู้คิดจะมองเห็นความสัมพันธ์ของความคิดใหม่ที่ซ้ำกับความคิดเก่า ซึ่งมีผู้คิดมาแล้ว การมองเห็นความสัมพันธ์ของความคิดใหม่นี้จะเกิดขึ้นในทันทีทันใด ผู้คิดไม่ได้นึกฝันว่าจะเกิดขึ้นเลย

4) **ขั้นปรับปรุงความคิดใหม่แล้ว** ผู้คิดจะขัดเกลาความคิดนั้นให้หมดจด เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจง่าย หรือต่อเติมเสริมแต่งความคิดที่เกิดขึ้นใหม่นั้นให้รัดกุม และวิวัฒนาการก้าวหน้าต่อไป หรือในบางกรณีในขั้นนี้อาจมีการทดลองเพื่อประเมินการแก้ปัญหา สำหรับเลือกความคิดที่สมบูรณ์ที่สุด ความคิดเหล่านี้ ก่อให้เกิดการประดิษฐ์ผลงานใหม่ๆ ทางวิทยาศาสตร์ นวนิยาย บทเพลง จินตนาการ และการออกแบบอื่นๆ เป็นต้น

จากความหมายของกระบวนการคิดสร้างสรรค์ สรุปได้ว่า กระบวนการคิดสร้างสรรค์ประกอบไปด้วยขั้นต่างๆ คือ ขั้นปัญหา ขั้นรวบรวมข้อมูล ขั้นวิเคราะห์ ขั้นเกิดความคิด และขั้นพิสูจน์

2.1.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

2.1.4.1 ทฤษฎีโครงสร้างทางปัญญา (The Structure of Intellect)

กิลฟอร์ด (อาร์ รังลินันท์. 2526 : 24-29 ; อ้างอิงจาก Guilford. 1960). ได้อธิบายโครงสร้างของสมรรถภาพทางสมองไว้ 3 มิติดังนี้

มิติที่ 1 **เนื้อหา (Content)** หมายถึง เนื้อหาข้อมูล หรือสิ่งเร้าที่สื่อในการคิดที่สมองรับเข้าไปคิด แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะคือ

1. **ภาพ (Figural : F)** หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่เป็นรูปธรรม หรือรูปที่แน่นอน ซึ่งสามารถรับรู้และทำให้เกิดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดได้ เช่น ภาพ เป็นต้น

2. **สัญลักษณ์ (Symbolic : S)** หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งที่อยู่ในเครื่องหมายต่างๆ เช่น ตัวอักษร ตัวเลข โน้ตดนตรี และสัญลักษณ์อื่นๆ

3. **ภาษา (Semantic : M)** หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่อยู่รูปของถ้อยคำที่มีความหมายต่างหากัน ใช้ติดต่อสื่อสารได้เช่น พ่อ แม่ เพื่อน ชอบ โกรธ เสียใจ เป็นต้น

4. **พฤติกรรม (Behavior : B)** หมายถึง ข้อมูลที่เป็นการแสดงออก กิริยา อากักร การกระทำที่สามารถสังเกตเห็น รวมทั้งทัศนคติ การรับรู้ การคิด เช่น การยิ้ม การหัวเราะ การสั่นศีรษะ เป็นต้น

มิติที่ 2 : **วิธีการคิด (Operation)** หมายถึง มิติที่แสดงลักษณะกระบวนการปฏิบัติงานหรือกระบวนการคิดของสมอง แบ่งได้ 5 ลักษณะ คือ

1. **การรู้การเข้าใจ (Cognition)** หมายถึง ความสามารถในการตีความของสมอง เมื่อเห็นสิ่งเร้าแล้วเกิดการรับรู้เข้าใจ และบอกได้ว่าเป็นอะไร

2. **การจำ (Memory)** หมายถึง ความสามารถในการเก็บสะสมความรู้และข้อมูลต่างๆ ไว้ได้ และสามารถระลึกได้เมื่อต้องการ

3. **การคิดแบบอนกนัย (Divergent Thinking)** หมายถึง ความสามารถในการคิดตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้หลายรูปแบบ หลายแง่มุมแตกต่างกันไป

4. การคิดแบบเอกนัย (Convergent Thinking) หมายถึง ความสามารถในการคิดหาคำตอบที่ถูกต้องที่สุดจากข้อมูลที่กำหนดได้

5. การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึงความสามารถในการตีค่าสรุป โดยอาศัยเกณฑ์ที่ดีที่สุด

มิติที่ 3 : ผลของการคิด (Product) หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากวิธีการคิดแบบต่างๆ ที่ได้จากมิติที่ 1 และมิติที่ 2 ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ ดังนี้

1. หน่วย (Unit) หมายถึง สิ่งที่คุณสมบัติเฉพาะตัวและแตกต่างไปจากสิ่งอื่น ๆ
2. จำพวก (Class) หมายถึง ประเภท หรือกลุ่มของหน่วยที่มีลักษณะร่วมกัน
3. ความสัมพันธ์ (Relation) หมายถึงการเชื่อมโยงความคิดหลายประเภทเข้าด้วยกัน
4. ระบบ (System) หมายถึง การเชื่อมโยงกลุ่มของสิ่งเร้าโดยอาศัยกฎเกณฑ์
5. การแปลงรูป (Transformation) หมายถึง การปรับปรุง ดีความ ขยายความ
6. การประยุกต์ (Implications) หมายถึง การคาดคะเนหรือทำนายจากข้อมูลที่กำหนดไว้

2.1.4.2 ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดของนักมานุษยนิยม

มาสโลว์ (Maslow) และโรเจอร์ส (Rogers) นักจิตวิทยากลุ่มมานุษยนิยมให้แนวคิดว่า ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์เป็นผู้ที่รู้จักตนเองตรงตามสภาพที่เป็นจริงเข้าใจตนเอง และยอมรับตนเองทั้งในส่วนที่บกพร่อง ส่วนที่ดี รู้ทั้งจุดอ่อนจุดเน้นและตระหนักในความสามารถของตนเอง พึ่งตนเอง ริเริ่ม นำตนเองได้ สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ มีอิสระในการคิด ตัดสินใจเลือก ทำสิ่งต่างๆ โดยไม่ให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน มองเห็นศักดิ์ศรีและคุณค่าของตนเองและสามารถสร้างสรรค์ตนเอง และสังคมให้เกิดประโยชน์สุข

การที่บุคคลจะสามารถพัฒนาไปถึงเป้าหมายดังกล่าวนั้น กลุ่มมานุษยนิยมได้เน้นถึงสถานการณ์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ต้องประกอบด้วย

1. ภาวะความปลอดภัยทางจิต กล่าวคือ

1.1 การยอมรับในค่าของตนและเคารพในสิทธิและความคิดเห็น

1.2 ไม่มีการตีราคา ประเมิน หรือเปรียบเทียบความคิดเห็น และผลงาน ทุกคนทำงานด้วยความสบายใจไม่ต้องหวงวิตก และเกรงการถูกทำโทษ ถูกตำหนิหรือตัดสินใจว่าไม่ดี

1.3 ความมั่นใจในตนเอง มีแนวโน้มที่จะตัดสินใจด้วยตนเองและเต็มใจที่จะรับผิดชอบในความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของตนเองได้

2. ภาวะที่มีเสรีภาพในการแสดงออก กล่าวคือ

2.1 มีจิตใจกว้างที่จะเปิดรับประสบการณ์ เต็มใจที่จะรับรู้ความคิด มีความสนใจต่อ

เหตุการณ์ และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโลก รวมทั้งประเด็นข้อถกเถียงที่ยังไม่ยุติ

2.2 บรรณานุกรมที่จะเล่นกับความคิดและสิ่งแปลกๆ (อารี รังสินันท์.2532 : 508)

2.1.5 การแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นศักยภาพของแต่ละบุคคล บุคคลที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านนี้อย่างเต็มที่ก็จะได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์แตกต่างออกไปจากบุคคลทั่วไป

ทอเรนซ์ (Torrance.1962 : 81–82) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพของคนที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงพบว่าผู้มีความคิดสร้างสรรค์สูงเป็นคนที่มีความคิดแปลกไปจากผู้อื่น มีผลงานที่ไม่ซ้ำแบบใคร

โลเวนเฟลด์ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2523 : 77 ; อ้างอิงจาก Lowengeld. 1964) กล่าวว่าบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ทำอะไรแตกต่างไปจากคนอื่น ไม่ชอบทำงานที่ซ้ำซาก ไม่ชอบทำตามตรงตามตารางที่วางไว้ตายตัว ชอบทำงานตามความสบายและคนที่ชอบทำงานสร้างสรรค์ไม่ชอบทำงานขึ้นเฉยๆกับคนอื่น เพราะงานที่บุคคลเหล่านี้ทำเป็นงานที่ต้องแก้ปัญหาด้วยตนเองตามลำพัง

ครอปเลย์ (Cropley. 1966 : 124) กล่าวว่าผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ 4 ประการดังนี้คือ การมีประสบการณ์ที่กว้างขวาง มีความพร้อมที่จะเสี่ยง มีความพร้อมที่จะก้าวไปข้างหน้า มีความสามารถจะยืดหยุ่นความคิดได้อย่างคล่องแคล่วในระดับสูง

จากเอกสารดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ลักษณะที่บ่งถึงการสร้างสรรค์ และไม่สร้างสรรค์เปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างกันได้ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบลักษณะที่บ่งถึงการสร้างสรรค์และไม่สร้างสรรค์

ลักษณะที่บ่งถึงการสร้างสรรค์	ลักษณะที่บ่งว่าไม่ใช่การสร้างสรรค์
แนวความคิดที่แปลก	การกระทำที่เป็นนิสัย
ความเข้าใจลึก	การกระทำตามของเดิม
ความช่างประดิษฐ์	การยึดถือระเบียบแบบแผน
ความช่างทดลอง	การลอกเลียนแบบ
ความวิเศษเหนือสิ่งอื่นใด	การฝึกฝน
ความริเริ่ม	ความเข้มงวด
ความสดใสร่าเริง	ความซ้ำซาก
ความเปลี่ยนแปลง	ความทรงจำ

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

โฟฟท์ (Flohr. 1980 : 74) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ของเด็กก่อนวัยเรียน ผลการศึกษาพบว่า การสร้างสรรค์ด้านดนตรีมิใช่เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเอง แต่เป็นสิ่งที่เด็กควรได้รับการสร้างเสริม กิจกรรมเพื่อการสร้างสรรค์อาจจะจัดรวมอยู่ในกิจกรรมดนตรีอื่น ๆ เช่นการร้องเพลง การให้เด็กลองสร้างสรรค์เครื่องดนตรี รูปแบบจังหวะ หรือแต่งเพลงขึ้นมา

ฟีฟิลด์ (Fifield. 1980 : 41) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กก่อนวัยเรียน อายุ 3 – 5 ปี ผลการศึกษาพบว่า การเรียนการสอนดนตรีของเด็กก่อนวัยเรียนควรจะสอดแทรกกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งนอกจากจะทำให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์แล้ว ยังเป็นการทำให้เด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆ ทางดนตรีมากขึ้น เช่น เรื่องจังหวะ เสียงสูง - ต่ำ ความดัง – ค่อย เป็นต้น

แมคนิล (Mcneill. 1991 : 120) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะดนตรี และการเคลื่อนไหวที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กวัย 4-6 ปี ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะดนตรีและการเคลื่อนไหวนั้น มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นจากการใช้วิธีการหรือกระบวนการทางดนตรีเป็นเครื่องมือ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ พอสรุปได้ว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาได้โดยวิธีการจัดกิจกรรมศิลปะทางดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะ การเรียนรู้องค์ประกอบต่างๆ และรวมถึงกิจกรรมทักษะทางดนตรี เพราะสิ่งเหล่านี้สามารถส่งผลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีให้สูงขึ้นได้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาสุเทวี เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 ที่มีความคิดสร้างสรรค์ทาง จำนวน 89 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาสุเทวี เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 ที่มีความคิดสร้างสรรค์น้อย จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน โดยมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาสุเทวี เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 ทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์แล้วให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยคัดเลือกนักเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์น้อยได้จำนวน 89
2. ผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจจากนักเรียน ปรากฏว่านักเรียนสมัครใจทุกคน ผู้วิจัยจึงสุ่มนักเรียน โดยวิธีสุ่มอย่างง่ายมาจำนวน 30 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. โปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า

1. โปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ มีลำดับขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ และการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรม

1.2 ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะให้สอดคล้องกับ ความมุ่งหมายและนิยามศัพท์เฉพาะ

1.3 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่รองศาสตราจารย์ ดร. อารี พันธุ์มณี รองศาสตราจารย์ เจริญ กิริทอง และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยล้อมแสง ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับความมุ่งหมาย กิจกรรม วิธีดำเนินการ และการประเมินผล

1.4 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะมาแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาสุเทวี เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน

1.5 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะที่ทดลองใช้มาแล้ว มาแก้ไขปรับปรุงเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง

โปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ นำมาใช้กับกลุ่มทดลองเป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที ในวันจันทร์และวันพฤหัสบดี ระหว่างเวลา 12.30 น. ถึง 13.10 น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

2. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอร์เรนซ์ (Torrance E. Paul) ชื่อ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพเป็นสื่อ แบบ ก. (Thinking Creatively with Picture form A.) ซึ่งอาร์ รังสินันท์ ได้นำมาดัดแปลงเป็นภาษาไทยไว้เมื่อ พ.ศ. 2521 มาเป็นแบบทดสอบในครั้งนี้ โดยใช้ลักษณะแบบทดสอบและวิธีดำเนินการคงเดิม

ลักษณะของแบบทดสอบ

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก. ประกอบไปด้วยแบบทดสอบย่อย 3 ชุด หรือ 3 กิจกรรมดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 การวาดภาพ (Picture construction) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้เป็นสติ๊กเกอร์สีเขียว รูปไข่ ให้เด็กต่อเติมภาพให้แปลกใหม่ น่าตื่นเต้น และน่าสนใจที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แล้วตั้งชื่อภาพที่วาดให้แปลกที่สุด

กิจกรรมที่ 2 การต่อเติมรูปภาพให้สมบูรณ์ (Picture Completion) โดยให้เด็กต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้เป็นรูปเส้นในลักษณะต่าง ๆ มีจำนวน 10 ภาพ เป็นต่อเติมภาพให้แปลก

น่าสนใจ และน่าตื่นเต้นที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แล้วตั้งชื่อภาพที่ต่อเติมเสร็จแล้วให้แปลกและน่าสนใจ

กิจกรรมที่ 3 การใช้เส้นคู่ขนาน (Parallel Line) โดยการให้เด็กต่อเติมภาพจากเส้นคู่ขนานจำนวน 30 คู่ เน้นการประกอบภาพโดยการใช้เส้นคู่ขนาน เป็นส่วนสำคัญของภาพและต่อเติมภาพให้แปลกแตกต่าง ไม่ซ้ำกัน แล้วตั้งชื่อภาพที่ต่อเติมด้วย

แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์นี้ทางกรมฝึกหัดครู ได้ทำการวิจัยหาความเชื่อมั่นในการให้คะแนน (Reliability of Scoring) โดยให้มีผู้เชี่ยวชาญในการให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ 2 คน ให้คะแนนในแบบทดสอบชุดเดียวกันและคำนวณหาความสัมพันธ์ ซึ่งได้ค่าสหสัมพันธ์ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว และค่าความคิดละเอียดลออ เป็น 1.00 .99 และ .98 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์สูง

แบบแผนการทดลอง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยการใช้แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงแบบแผนการทดลอง Randomized Control Group Pretest – Posttest Design

การกำหนดการเข้ากลุ่ม	สอบก่อน	การทดลอง	สอบหลัง
RE	T ₁ E	X	T ₂ E
RC	T ₁ C	~	T ₂ C

ความหมายของสัญลักษณ์

RE	แทน	กลุ่มทดลอง
RC	แทน	กลุ่มควบคุม
T ₁ E	แทน	การสอบก่อนการทดลอง (Pretest) ของกลุ่มทดลอง
T ₁ C	แทน	การสอบก่อนของกลุ่มควบคุม
T ₂ E	แทน	การสอบหลังการทดลอง (Posttest) ของกลุ่มทดลอง
T ₂ C	แทน	การสอบหลังของกลุ่มควบคุม
X	แทน	การฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
~	แทน	การไม่ได้ฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design โดยแบ่งระยะการทดลองดังนี้

1. ระยะก่อนทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ และนำแบบทดสอบทั้งหมดมาตรวจให้คะแนน แล้วเก็บไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)
2. ระยะทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลองตามโปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ เป็นเวลา 12 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที จำนวน 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ในวัน จันทร์ และวันพฤหัสบดี เวลา 12.30 น. ถึง 13.10 น. ระหว่างวันที่ 27 ตุลาคม 2546 ถึง วันที่ 3 ธันวาคม 2546
3. ระยะหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ชุดเดิมที่ใช้ก่อนการทดลอง และนำแบบทดสอบทั้งหมดมาตรวจให้คะแนน แล้วเก็บไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)
4. ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนและหลังการทดลอง มาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นดังนี้

1. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
2. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนและหลังไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
3. เปรียบเทียบผลต่างของความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ กับนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
  - 1.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
  - 1.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่
  - 2.1 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ โดยใช้ t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample)
  - 2.2 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังไม่ได้รับ

การฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ โดยใช้ t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample)

2.3 เปรียบเทียบผลต่างของความคิดสร้างสรรค์ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ กับนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ โดยใช้ t-test แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้แทนความหมาย ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
$\bar{X}_{diff}$	แทน	ผลต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
S_{diff}	แทน	ผลต่างของค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t-distribution
df	แทน	ขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
ΣD	แทน	ผลรวมของผลต่างของคะแนนที่ได้จากการสอบก่อนและหลังการทดลอง
ΣD^2	แทน	ผลรวมของผลต่างของคะแนนที่ได้จากการสอบก่อนและหลังการทดลองยกกำลังสอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
  2. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนและหลังไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
  3. เปรียบเทียบผลต่างของความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะกับนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
- ดังแสดงในตาราง 3,4 และ 5 ตามลำดับ

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองก่อน และหลังการได้รับการฝึก
 ประสพการณ์ดนตรีเชิงทักษะจำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม

ความคิดสร้างสรรค์	กลุ่มทดลอง	N	ΣD	ΣD^2	t
1. ความคิดริเริ่ม	ก่อนทดลอง	15	201	2835	16.318**
	หลังทดลอง	15			
2. ความคิดคล่องแคล่ว	ก่อนทดลอง	15	215	3213	18.124**
	หลังทดลอง	15			
3. ความคิดละเอียดลออ	ก่อนทดลอง	15	60	266	11.367**
	หลังทดลอง	15			
ความคิดสร้างสรรค์โดยรวม	ก่อนทดลอง	15	474	15414	21.940**
	หลังทดลอง	15			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นหลังจากได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะทำให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์รายด้านและโดยรวมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในกลุ่มควบคุม ก่อนและ
หลังการไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะจำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม

ความคิดสร้างสรรค์	กลุ่มควบคุม	N	ΣD	ΣD^2	t
1. ความคิดริเริ่ม	ก่อนทดลอง	15	74	446	7.946**
	หลังทดลอง	15			
2. ความคิดคล่องแคล่ว	ก่อนทดลอง	15	105	953	6.870**
	หลังทดลอง	15			
3. ความคิดละเอียดลออ	ก่อนทดลอง	15	24	62	4.772**
	หลังทดลอง	15			
ความคิดสร้างสรรค์โดยรวม	ก่อนทดลอง	15	203	3403	7.658**
	หลังทดลอง	15			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นหลังจากไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะทำให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์รายด้านและโดยรวมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 2

ตาราง 5 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะกับนักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะจำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม

ความคิดสร้างสรรค์	กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{diff}$	S_{diff}	t
1. ความคิดริเริ่ม	กลุ่มทดลอง	15	13.4	3.18	8.233 ^{**}
	กลุ่มควบคุม	15	4.93	2.40	
2. ความคิดคล่องแคล่ว	กลุ่มทดลอง	15	14.33	3.06	5.681 ^{**}
	กลุ่มควบคุม	15	7	3.95	
3. ความคิดละเอียดลออ	กลุ่มทดลอง	15	4	1.36	4.940 ^{**}
	กลุ่มควบคุม	15	1.6	1.30	
ความคิดสร้างสรรค์โดยรวม	กลุ่มทดลอง	15	31.6	5.58	7.928 ^{**}
	กลุ่มควบคุม	15	13.53	6.84	

^{**}มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะมีความคิดสร้างสรรค์รายด้านและโดยรวมมากขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนและหลังการได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนและหลังที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ กับนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นหลังจากได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
2. นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นหลังจากที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
3. นักเรียนที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาสุเทวี เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 ที่มีความคิดสร้างสรรค์จำนวน 89 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาสุเทวี เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 ที่มีความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย(Simple Random Sampling) จากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ วิธีพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดย การฝึกประสบการณ์
ดนตรีเชิงทักษะ
2. ตัวแปรตาม คือ ความคิดสร้างสรรค์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. โปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design โดยแบ่งระยะการทดลองดังนี้

1. ระยะก่อนทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์และนำแบบทดสอบทั้งหมดมาตรวจให้คะแนน แล้วเก็บไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)
2. ระยะทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลองตามโปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ เป็นเวลา 12 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที จำนวน 6 สัปดาห์ๆ ละ 2 ครั้ง ในวัน จันทร์ และวันพฤหัสบดี เวลา 12.30 น. ถึง 13.10 น. ระหว่างวันที่ 26 ตุลาคม 2546 ถึงวันที่ 3 ธันวาคม 2546
3. ระยะหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ชุดเดิมที่ใช้ก่อนการทดลอง และนำแบบทดสอบทั้งหมดมาตรวจให้คะแนน แล้วเก็บไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)
4. ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนและหลังการทดลอง มาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นดังนี้

1. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
2. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ
3. เปรียบเทียบผลต่างของความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นหลังจากได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นหลังจากไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะมีความคิดสร้างสรรค์มากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นการศึกษาผลของการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาสุเทวี เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าปรากฏผล ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 แสดงว่าการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้ทั้งนี้เพราะการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะเป็นวิธีพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่ใช้กิจกรรมทางดนตรีและศิลปะเป็นสื่อ เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดและความรู้สึกออกมาอย่างอิสระ ค้นพบวิธีต่างๆ ในการแสดงออกทางดนตรี รู้จักฟังดนตรีด้วยความเข้าใจ เช่น การคิดทำทางประกอบดนตรี การเขียนภาพจากการฟังเพลง การแต่งเพลง และการสร้างสรรค์จังหวะเพลงจากเครื่องกำกับจังหวะ ซึ่งอรรถพร บรรจงศิลป์ (2538:37) กล่าวว่า วิชาประสบการณ์ทางดนตรีเป็นความรู้และทักษะในพัฒนาการทางดนตรีเพื่อให้พัฒนาตามระดับวุฒิภาวะทางร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และความเจริญทางดนตรี การฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิด การรับรู้ การแสดงความรู้สึก และมีอิสระในการคิดจินตนาการได้อย่างกว้างไกล โดยนักเรียนเป็นผู้กระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับร็อบเจอร์ส (Rogers,1959:78-80) ที่ศึกษาพบว่า ภาวะที่ปลอดภัยทางจิตและภาวะมีเสรีการแสดงออกจะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แมคเนล (Mcneill,1991:120) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะดนตรีและการเคลื่อนไหวที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กวัย 4-6 ปี มหาวิทยาลัยเท็กซัส (The Texas woman's University) ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะดนตรีและการเคลื่อนไหวนั้นมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ พบว่านักเรียนมีความตั้งใจและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในทุกกิจกรรม นักเรียนกล้าที่จะแสดงความคิด

เห็นความรู้สึก วิพากษ์วิจารณ์ ได้ตอบได้เป็นอย่างดี ซึ่งเห็นได้จากการแสดงความคิดที่แปลกใหม่ หลากหลายในลีลาท่าทาง ความรวดเร็วไวโต้ตอบบทเพลง และละเอียดลออจากการวาด ภาพประกอบเพลง ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะสามารถพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้

2. นักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 แสดงว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก ประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะก็สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้ทั้งนี้เพราะนักเรียนได้รับ ประสบการณ์จากการเรียนรู้ และกิจกรรมที่โรงเรียนได้จัดขึ้น เช่นงานสัปดาห์ศิลปะ วิชาการ หรือ จากสิ่งแวดล้อม โทรทัศน์ การแสดงต่างๆ เกม และเทคโนโลยี ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนมีส่วนใน การพัฒนาความคิดจินตนาการ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนักเรียนได้

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะทั้งใน การเรียนการสอน การทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์มาก ขึ้น โดยสังเกตจากผลงานของนักเรียนจากกิจกรรมวิชาศิลปะ การวาดภาพ งานประดิษฐ์ การปั้น และวิชาดนตรี – นาฏศิลป์ จากการสร้างสรรค์ท่าทาง เดินรำเข้าจังหวะ พบว่า นักเรียนมีความคิด ริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว และความคิดละเอียดลออเพิ่มขึ้น

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้

3. นักเรียนที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นมากกว่า นักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่ง เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 แสดงว่า การฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะทำให้นักเรียนมีความคิด สร้างสรรค์มากขึ้นกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ ทั้งนี้เพราะ การฝึก ประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนให้เพิ่มขึ้นได้ ซึ่ง ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมโดยใช้ทักษะของดนตรี คือ การฟัง การร้อง การเล่น การแสดงลีลาทางดนตรี อย่างสร้างสรรค์ เพื่อเป็นสิ่งที่กระตุ้นความคิดจินตนาการของนักเรียนให้แสดงออกอย่างอิสระ ดังที่ ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ (2534:107) กล่าวว่า การสร้างสรรค์ทางดนตรีเป็นผลงานใหม่ มีลักษณะของ ตนเอง ไม่ซ้ำแบบใคร และแสดงความรู้สึกอย่างอิสระในขณะที่เล่นดนตรี จึงทำให้นักเรียนมีความคิด ริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว และความคิดละเอียดลออเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก ประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ รูปทอง ศรีทองท่วม (2538:81) ที่ได้ศึกษา เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2538 โรงเรียนอนุบาล หนองคายที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้กิจกรรมทักษะดนตรี

กับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวตามแผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ ผลการศึกษาพบว่าความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์เคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้กิจกรรมทักษะดนตรี สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนทั้งสองกลุ่มภายหลังการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะและนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ มีพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน กล่าวคือ นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะสามารถคิดสร้างสรรค์งานเพลงได้อย่างคล่องแคล่ว มีความคิดที่แปลกใหม่ นอกจากนี้ยังสามารถคิดถึงรายละเอียดต่างๆในภาพที่วาดได้มากขึ้นกว่าเดิม ส่วนนักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะมีความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออเพิ่มขึ้นน้อยกว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แสดงว่าการได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะทำให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า การฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ ดังนั้นจึงควรฝึกอบรมครูในการใช้การประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะให้เกิดความชำนาญ และนำวิธีการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะไปใช้ในการเรียนการสอน หรือสอดแทรกในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสนุกสนานกับการเรียน และเป็นการจัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้ฝึกคิดจินตนาการ

1.2 โรงเรียนควรเห็นความสำคัญในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ โดยจัดให้มีการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะให้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และนักเรียนในระดับอื่นๆ ที่ยังไม่เคยฝึก และจัดเป็นโครงการต่อเนื่องเพื่อฝึกนักเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทดลองใช้วิธีการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะเพื่อพัฒนาความสามารถด้านอื่นๆ ของนักเรียน เช่น การพัฒนาบุคลิกภาพ ความกล้าแสดงออก ความสามารถทางอารมณ์ และการบำบัดทางจิตวิทยา เป็นต้น

2.2 ควรทดลองใช้เทคนิคทางจิตวิทยาอื่นๆ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เช่น การฝึกการรับรู้เชิงสุนทรียะ การใช้บทบาทสมมติ และการฝึกความไวในการรับรู้ เป็นต้น

2.3 ควรทดลองใช้วิธีการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะเพื่อพัฒนาความคิด
สร้างสรรค์กับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น นักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษา
เป็นต้น

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์. (2545). *การคิดเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ บริษัทซีเอส มีเดีย จำกัด.
- กิจชัย ส่องเนตร. (2545). *การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนแบบปลูก*
วิญญาณล้า่นาให้ผู้เรียนศึกษา สะล้อ ซอ ซึง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพ
- พิมพ์.
- ฉัตรสุดา เขียวปรีชา. (2537). *พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมใน*
บรรยากาศที่มีเสียงดนตรีประกอบ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณรุทธ์ สุทนต์จิตต์. (2534). *กิจกรรมดนตรีสำหรับครู*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2541). *จิตวิทยาการสอนดนตรี*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดิลก ดิลกานนท์. (2534). *การฝึกทักษะการคิดเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์*. ปรินูญานิพนธ์
- กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-
- วิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทฤษฎี เกื้อสกุล. (2545). *การศึกษาการรู้คิดและอารมณ์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับ*
เรียนได้ ชั้นอนุบาล จากการฝึกโดยใช้กิจกรรมทักษะดนตรี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.
- กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฐปทอง ศรีทองท่วม. (2538). *ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจ*
กรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้กิจกรรมทักษะดนตรี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.
- กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประพนธ์ พิสัยพันธุ์. (2541). *ผลของการฝึกการรับรู้เชิงสุนทรีย์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนัก*
เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมาแตร์ เดอี วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.
- ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พงษ์ลดา ธรรมพิทักษ์กุล. (2544, พฤศจิกายน). “การคิดอย่างสร้างสรรค์,” *วารสารครุศาสตร์*. 29(2).
- พรรณี เกษมกล. (2534, ตุลาคม). “การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์,” *วารสารพัฒนาหลักสูตร*. 11 (107).
- พราวพรรณ เหลืองสุวรรณ. (2537). *ปฐมวัยศึกษา : กิจกรรมและสื่อการสอนเพื่อฝึกทักษะ*
พัฒนาการและการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2523). *กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน*. เอกสารประกอบการเรียน ภาค
- วิชาหลักสูตรการเรียนการสอน คณะศึกษาศาสตร์, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมชาย อมะรักษ์. (2542). *ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย*. กาญจนบุรี คณะมนุษยศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
- กาญจนบุรี.

- สมพล ดาวประดับวงษ์. (2534). การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพสาขาวิชาศิลปประยุกต์. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมศักดิ์ ภู่วิภาดาพรรณ. (2544). เทคนิคการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทย
วัฒนาพานิช จำกัด.
- สุมาลี จำอิน. (2545). ผลของการฝึกคิดอย่างมีประสิทธิภาพของเดอบโน ควบคู่กับการเสริมแรง
ทางสังคมที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน สุเหร่าศาลา
แดง เขตหนองจอก กรุงเทพฯ. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุกกิรี เจริญสุข. (2542, สิงหาคม). “เด็กกับดนตรี,” วารสารการศึกษาเอกชน. 9 (88).
- อรรณพ บรรจงศิลป์. (2538). การสอนดนตรีในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลง
กรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุสา สุทธิสาคร. (2544). ดนตรีพัฒนาปัญญา (I.Q.) อารมณ์ (E.Q.). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์รักลูก.
- อารี รังสินันท์. (2526). เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียนเล่ม 2 .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.
- , (2532). “การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนวัยรุ่น,” เอกสารการสอนชุด
วิชาพฤติกรรมวัยรุ่นหน่วยที่ 11. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อารี พันธุ์มณี. (2542). ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : ดันฮอ แกรมมี.

- Cropley, A.J.(1976). *Creativity Education Today*. London : Lingmans , Green. Co.
- Eisner. (1964). *Dimensions of Music Thinking* Edited by Eunice Boardman, Music Educators
National Conference.
- Fifield, G.A. (1980). *Participatory Music Experiences for Chilsren Age Three, Four and Five*.
Dissertation Abstracts International.
- Frankenberger, A.W. (1979). *Relation Training with Aggressive Mentally Retarded Adults*.
Ohio : Dissertation, Ph.D 1979. Photocopied.
- Guilford, J.P.(1962). *Factors that Aid and Hinder Creativity* . Teachers College Record.
- Guilford, J.P.(1967). *The Nature of Human Intelligence*. New York ; McGraw – Hill.
- Guilhooly, K.J. (1981). *Thinking Directed-Undirected and Creative*. London : Academic Press.
- Hwang, R.L. (1986). *The Creative Effectiveness of Movement and Music in Fifth
Grade Childens Art Class Motion* “Dessertation Abstracts International”.

- Mcdowell, D.L. (1973). *The Development of Instrument to Measure Instrumental Timbre Concepts of Four year old and Five year old Preschool Children (Doctoral Dissertation, The Ohio State University)*. Dissertation Abstracts International.
- Mcneill, S.H. (1992). *The Measurement of Creativity and an Interim Related arts experience with Yong children The Texas women University*. Texas.
- Parkins, D.N. (1984). *Creativity by Design Educational Leadership*.
- Ramsey, M.E., & Bayless, K.M. (1980). *Kindergarten programs and practices*. St.Louis : The C.V. Mosby.
- Rogers, Carl.R. (1959). "Towards a Theory of Creativity," *In Creativity and Its Cultivation*. Edited by Anderson, Harold H. New York : Harper & Row.
- Shaw , I.G. (2000) *keeping Mozart in Mind*. California : Academic Press.
- Torrance, E.P.(1971). *Creativity and Infinity*. Journal of Research and Development in Education.
- Torrance, E.P.(1962). *Guiding Creative Talent*. Englewood Cliff. New jersey : Prentice Hall.

ภาคผนวก

กำหนดการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

ครั้งที่	หัวข้อ	วัน / เวลา
1	ปฐมนิเทศ	วันจันทร์ที่ 27 ต.ค. 2546 เวลา 12.30-13.10 น.
2	ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม	วันพฤหัสบดีที่ 30 ต.ค. 2546 เวลา 12.30-13.10 น.
3	ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม	วันจันทร์ที่ 3 พ.ย. 2546 เวลา 12.30-13.10 น.
4	ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม	วันพฤหัสบดีที่ 6 พ.ย. 2546 เวลา 12.30-13.10 น.10
5	ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิด คล่องแคล่ว	วันจันทร์ที่ 10 พ.ย. 2546 เวลา 12.30-13.10 น.
6	ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิด คล่องแคล่ว	วันพฤหัสบดีที่ 13 พ.ย. 2546 เวลา 12.30-13.10 น.
7	ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิด คล่องแคล่ว	วันจันทร์ที่ 17 พ.ย. 2546 เวลา 12.30-13.10 น.
8	ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิด ละเอียดลออ	วันพฤหัสบดีที่ 20 พ.ย. 2546 เวลา 12.30-13.10 น.
9	ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิด ละเอียดลออ	วันจันทร์ที่ 24 พ.ย. 2546 เวลา 12.30-13.10 น.
10	ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิด ละเอียดลออ	วันพฤหัสบดีที่ 27 พ.ย. 2546 เวลา 12.30-13.10 น.
11	ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม ความคิด คล่องแคล่ว และความคิดละเอียดลออ	วันจันทร์ที่ 1 ธ.ค. 2546 เวลา 12.30-13.10 น.
12	ปัจฉิมนิเทศ	วันพฤหัสบดีที่ 3 ธ.ค. 2546 เวลา 12.30-13.10 น.

โปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

ครั้งที่	หัวข้อ	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1.	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างความคุ้นเคย ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มทดลอง 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจรายละเอียดและกำหนดการใช้ตลอดการทดลอง	ผู้วิจัยจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เรื่อง เรามาพบกัน โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้ 1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองและแจกกระดาษให้นักเรียน วาดรูปใบหน้าตนเอง โดยไม่ต้องเขียนชื่อ และส่งคืนผู้วิจัย 2. ผู้วิจัยแจกกระดาษแผ่นเดิมโดยสลับกัน และให้นักเรียนหาเจ้าของใบหน้า เพื่อทำความรู้จัก ซักถามข้อมูลส่วนตัว เมื่อหมดเวลาให้พาคูมาแนะนำหน้าห้อง และร้องเพลง เรามาพบกัน 3. ผู้วิจัยสรุปวัตถุประสงค์ของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ว่า เพื่อให้นักเรียนได้คุ้นเคยและรู้จักกันมากขึ้น 4. ผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมาย และอธิบายความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์และการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะให้นักเรียนทราบ 5. ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ ที่จะพบกันอีกครั้งต่อไป
2-4	ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม	เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม	การฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในครั้งที่ 2 – 11 ผู้วิจัยดำเนินขั้นตอนดังนี้ 1. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยสนทนา ซักถาม ชี้แจงและโน้มน้าวให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีและการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

ครั้งที่	หัวข้อ	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			2. <u>ขั้นฝึก</u> ผู้วิจัยจัดประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ ในรูปแบบที่ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเองและการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อผลงานแต่ละงาน 3. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ได้รับจากกิจกรรม และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม <u>การประเมินผล</u> สังเกตจากการมีส่วนร่วม และการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน
5-7	ความคิด สร้างสรรค์ด้าน ความคิด คล่องแคล่ว	เพื่อพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ด้านความคิด คล่องแคล่ว	
8-10	ความคิด สร้างสรรค์ด้าน ความคิด ละเอียดลออ	เพื่อพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ด้านความคิด ละเอียดลออ	
11	ละเอียดลออ ความคิด สร้างสรรค์ด้าน ความคิด ริเริ่มความคิด คล่องแคล่วและ ความคิด ละเอียดลออ	เพื่อพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ด้านความคิด ริเริ่ม ความคิดคล่อง แคล่วและความคิด ละเอียดลออ	

ครั้งที่	หัวข้อ	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
12	ปัจฉิมนิเทศ	1. เพื่อให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้จากการใช้โปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ โดยเห็นคุณค่าและประโยชน์ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ 2. สามารถนำความคิดสร้างสรรค์ไปใช้ได้	1. ผู้วิจัยให้นักเรียนซักถามเพิ่มเติมในสิ่งที่ไม่เข้าใจ 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย และสรุปผลจากการที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะในครั้งนี้และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 2. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการทดลองและกล่าวปิดการทดลอง

หมายเหตุ การทดลองแต่ละครั้งใช้เวลา 40 นาที

รายละเอียดของโปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

ครั้งที่ 1

ปฐมนิเทศ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อสร้างความคุ้นเคย ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มทดลอง
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจรายละเอียดและกำหนดการใช้ตลอดการทดลอง

เวลาที่ใช้ 40 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษ A4
2. ดินสอ
3. แผ่นภูมิเพลงเรามาพบกัน
4. กำหนดการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยและบรรยากาศความเป็นกันเองระหว่างผู้วิจัยและนักเรียนในกลุ่มโดยการกล่าวคำทักทายและแนะนำตนเอง
2. ผู้วิจัยแจกกระดาษให้นักเรียนวาดรูปใบหน้าตนเอง โดยไม่ต้องเขียนชื่อ และส่งคืนผู้วิจัย
3. ผู้วิจัยแจกกระดาษแผ่นเดิมโดยสลับกัน และให้นักเรียนหาเจ้าของใบหน้า เพื่อทำความรู้จัก ชักถามข้อมูลส่วนตัว เมื่อหมดเวลาให้พาคู่มาแนะนำหน้าห้อง และร้องเพลงเรามาพบกัน
4. ผู้วิจัยสรุปวัตถุประสงค์ของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ว่า เพื่อให้นักเรียนได้คุ้นเคยและรู้จักกันมากขึ้น
5. ผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมาย และอธิบายความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์และการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะให้นักเรียนทราบ
6. ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ ที่จะพบกันในครั้งต่อไป

การประเมินผล สังเกตการร่วมกิจกรรมของนักเรียนและการชักถาม

ครั้งที่ 2

ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม

เวลาที่ใช้ 40 นาที

อุปกรณ์

1. เครื่องเสียง
2. แถบบันทึกเสียง
3. กระดาษวาดเขียน ดินสอ สี
4. เอกสารประกอบกิจกรรม

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นนำ** ผู้วิจัยสนทนา ชักถาม ถึงนักเดินบนเวทีคอนเสิร์ต หางเครื่อง และการร่ายรำของไทย ที่มีการสร้างสรรค์ทำทางต่างๆ

2. **ขั้นฝึก**

1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนฟังเพลงไทยสากลที่มีเนื้อร้องจากแถบบันทึกเสียง รับรู้ทำนองลีลาของเพลงแล้วแสดงออกด้วยการคิดทำทาง การเดินประกอบเพลง และวาดภาพจากการเดิน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน

1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนนำเสนอทำทางประกอบเพลงและภาพวาดที่ละกลุ่ม แล้วให้ทุกคนออกเสียงเลือกกลุ่มที่ดีที่สุดแล้วอธิบายเหตุผล

3. **ขั้นสรุป** ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ได้รับจากกิจกรรม และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการมีส่วนร่วม และการให้ความร่วมมือของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. นักเรียนสามารถคิดสร้างสรรค์ภาพ ลีลา ที่แปลกใหม่ จากการใช้ดนตรีเป็นสื่อ

ครั้งที่ 2

กิจกรรมที่ 1

ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกกลุ่มที่แสดงท่าทางประกอบเพลงและภาพวาดได้ดีที่สุด พร้อมทั้งให้เหตุผล

กลุ่มที่เลือกคือ .....

สาเหตุที่เลือกเพราะ .....

.....

.....

ครั้งที่ 3

ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม

เวลาที่ใช้ 40 นาที

อุปกรณ์

1. เครื่องเสียง
2. แลบบันทึกเสียง
3. กระดาษวาดเขียน ดินสอ สี
4. เอกสารประกอบกิจกรรม

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นนำ** ผู้วิจัยสนทนา ชักถาม ถึงนักเต้นบนเวทีคอนเสิร์ต หางเครื่อง และการร่ายรำของไทย ที่มีการสร้างสรรค์ทำทางต่างๆ

2. **ขั้นฝึก**

1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนฟังเพลงไทยสากลที่มีเนื้อร้องจากแลบบันทึกเสียง รับรู้ทำลีลาของเพลงแล้วแสดงออกด้วยการคิดทำทาง การเต้นประกอบเพลง และวาดภาพจากการเต้น โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน

1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนนำเสนอทำทางประกอบเพลงและภาพวาดทีละกลุ่ม แล้วให้ทุกคนออกเสียงเลือกกลุ่มที่ดีที่สุดแล้วอธิบายเหตุผล

3. **ขั้นสรุป** ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ได้รับจากกิจกรรม และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการมีส่วนร่วม และการให้ความร่วมมือของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. นักเรียนสามารถคิดสร้างสรรค์ภาพ ลีลา ที่แปลกใหม่ จากการใช้ดนตรีเป็นสื่อ

ครั้งที่ 3

กิจกรรมที่ 2

ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกกลุ่มที่แสดงท่าทางประกอบเพลงและภาพวาดได้ดีที่สุด พร้อมทั้งให้เหตุผล

กลุ่มที่เลือกคือ .....

สาเหตุที่เลือกเพราะ .....

.....

.....

ครั้งที่ 4

ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม

เวลาที่ใช้ 40 นาที

อุปกรณ์

1. เครื่องเสียง
2. แอบบันทีกเสียง
3. กระดาษวาดเขียน ดินสอ สี
4. เอกสารประกอบกิจกรรม

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นนำ** ผู้วิจัยสนทนา ชักถาม ถึงนักเดินบนเวทีคอนเสิร์ต หางเครื่อง และการร่ายรำของไทย ที่มีการสร้างสรรค์ทำทางต่างๆ

2. **ขั้นฝึก**

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนฟังเพลงไทยสากลที่มีเนื้อร้องจากแอบบันทีกเสียง รับรู้ทำลีลาของเพลงแล้วแสดงออกด้วยการคิดทำทาง การเดินประกอบเพลง และวาดภาพจากการเดิน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนนำเสนอทำทางประกอบเพลงและภาพวาดทีละกลุ่ม แล้วให้ทุกคนออกเสียงเลือกกลุ่มที่ดีที่สุดแล้วอธิบายเหตุผล

3. **ขั้นสรุป** ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ได้รับจากกิจกรรม และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการมีส่วนร่วม และการให้ความร่วมมือของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. นักเรียนสามารถคิดสร้างสรรค์ภาพ ลีลา ที่แปลกใหม่ จากการใช้ดนตรีเป็นสื่อ

ครั้งที่ 4

กิจกรรมที่ 3

ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกกลุ่มที่แสดงท่าทางประกอบเพลงและภาพวาดได้ดีที่สุด พร้อมทั้งให้เหตุผลอธิบาย

กลุ่มที่เลือกคือ .....

สาเหตุที่เลือกเพราะ .....

.....

.....

ครั้งที่ 5

ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว

เวลาที่ใช้ 40 นาที

อุปกรณ์

1. เครื่องดนตรีประเภทเครื่องเคาะจังหวะ
2. กระดาษวาดเขียน ดินสอ สี
2. เอกสารประกอบกิจกรรม

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นนำ** ผู้วิจัยสนทนา ชักถาม ถึงเสียงต่างๆ ไปที่ได้ยินอยู่ในชีวิตประจำวัน เช่นเสียงโทรศัพท์ ดอกตะปู น้าตก ฟ้าร้อง และให้ฟังเสียงวัสดุกระทบกัน จากนั้นใช้วัสดุชิ้นเดิม เปลี่ยนระดับความเร็วที่เคาะ เปลี่ยนน้ำหนักเสียง ให้นักเรียนสังเกตการสร้างเสียงในหลายๆ วิธี

2. **ขั้นฝึก**

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน และแจกอุปกรณ์เคาะจังหวะ พร้อมอธิบายวิธีการเล่น จากนั้นให้นักเรียนทำเสียงจากเครื่องดนตรีที่นักเรียนมีในกลุ่มตนเองให้เข้ากับอารมณ์ หรือบรรยากาศที่ผู้วิจัยกำหนดต่อไปนี้ และวาดภาพสื่ออารมณ์จากการบรรเลงเครื่องดนตรี

1. อารมณ์โกรธ (ความยาว 1 นาที)
2. อารมณ์เศร้า (ความยาว 1 นาที)
3. อารมณ์รัก (ความยาว 1 นาที)

2.2 ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน อธิบายเหตุผล จากนั้นให้ทุกคนลงความคิดเห็น เลือกกลุ่มที่ดีที่สุด แล้วอธิบายเหตุผลที่เลือก

3. **ขั้นสรุป** ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ได้รับจากกิจกรรม และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการมีส่วนร่วม และการให้ความร่วมมือของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. นักเรียนสามารถคิดสร้างสรรค์ภาพ สี สัน ที่แปลกใหม่ จากการใช้ท่วงทำนองเพลงเป็นสื่อ

ครั้งที่ 5

กิจกรรมที่ 4

ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกกลุ่มที่มีผลงานดีที่สุดจากกิจกรรมพร้อมทั้งให้เหตุผล อธิบาย

1. อารมณ์โกรธ กลุ่มที่เลือกคือ .....

สาเหตุที่เลือก เพราะ .....

.....
.....

2. อารมณ์เศร้า กลุ่มที่เลือกคือ .....

สาเหตุที่เลือกเพราะ .....

.....
.....

3. อารมณ์รัก กลุ่มที่เลือกคือ .....

สาเหตุที่เลือกเพราะ .....

.....
.....

ครั้งที่ 6

ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว

เวลาที่ใช้ 40 นาที

อุปกรณ์

1. เครื่องดนตรีประเภทเครื่องเคาะจังหวะ
2. เอกสารประกอบกิจกรรม

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นนำ** ผู้วิจัยสนทนา ชักถาม ถึงเสียงต่างๆ ไปที่ได้ยินอยู่ในชีวิตประจำวัน เช่นเสียงโทรศัพท์ ตอกตะปู น้ำตก ฟาร้อง และให้ฟังเสียงวัสดุกระทบกัน จากนั้นใช้วัสดุชิ้นเดิม เปลี่ยนระดับความเร็วที่เคาะ เปลี่ยนน้ำหนักเสียง ให้นักเรียนสังเกตการสร้างเสียงในหลายๆ วิธี

2. **ขั้นฝึก**

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน และแจกอุปกรณ์เคาะจังหวะ พร้อมอธิบายวิธีการเล่น จากนั้นให้นักเรียนทำเสียงจากเครื่องดนตรีที่นักเรียนมีในกลุ่มตนเองให้เข้ากับสถานการณ์ หรือบรรยากาศที่ผู้วิจัยกำหนดต่อไปนี้ และวาดภาพสื่ออารมณ์จากการบรรเลงเครื่องดนตรี

1. สถานการณ์ต่อสู้ในสนามรบ (ความยาว 1 นาที)
2. สถานการณ์ในสวนสนุก (ความยาว 1 นาที)
3. สถานการณ์ฝนตกน้ำท่วม (ความยาว 1 นาที)

2.2 ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน อธิบายเหตุผล จากนั้นให้ทุกคนลงความคิดเห็น เลือกกลุ่มที่ดีที่สุด แล้วอธิบายเหตุผลที่ตนเลือก

3. **ขั้นสรุป** ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ได้รับจากกิจกรรม และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการมีส่วนร่วม และการให้ความร่วมมือของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. นักเรียนสามารถคิดสร้างสรรค์ภาพ สีสัน ที่แปลกใหม่ จากการใช้ท่วงทำนองเพลงเป็นสื่อ

ครั้งที่ 6

กิจกรรมที่ 5

ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกกลุ่มที่มีผลงานดีที่สุดจากกิจกรรมพร้อมทั้งให้เหตุผล อธิบาย

1. สถานการณ์ต่อสู้ในสนามรบ กลุ่มที่เลือกคือ .....

สาเหตุที่เลือก เพราะ .....

.....

.....

2. สถานการณ์ในสวนสนุก กลุ่มที่เลือกคือ .....

สาเหตุที่เลือกเพราะ .....

.....

.....

3. สถานการณ์ฝนตกน้ำท่วม กลุ่มที่เลือกคือ .....

สาเหตุที่เลือกเพราะ .....

.....

.....

ครั้งที่ 7

ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีด้านความคิดคล่องแคล่ว

เวลาที่ใช้ 40 นาที

อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบกิจกรรม

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นนำ** ผู้วิจัยสนทนา ชักถาม ถึงเสียงต่างๆ ไปที่ได้ยินอยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น เสียงที่เกิดจากธรรมชาติ เสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น เสียงขับร้อง และเสียงดนตรี ที่แตกต่างกันไป

2. **ขั้นฝึก**

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน แล้วแจกเอกสาร ให้นักเรียนร่วมกันคิดเสียงที่เกิดจากธรรมชาติ เสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น และเสียงดนตรีมาให้ได้มากที่สุด ภายในเวลา 3 นาที

2.2 ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน พร้อมเลียนเสียงประกอบ และเลือกกลุ่มที่มีคะแนนมากที่สุดมาเสนอหน้าชั้นเรียน

3. **ขั้นสรุป** ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ได้รับจากกิจกรรม และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการมีส่วนร่วม และการให้ความร่วมมือของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. นักเรียนสามารถคิดเสียงต่างๆ ได้รวดเร็ว และคล่องแคล่วว่องไวในเวลาที่กำหนด

ครั้งที่ 7

กิจกรรมที่ 6

ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว

คำชี้แจง ให้นักเรียนคิดเสียงที่เกิดจากสิ่งที่กำหนดให้ดังต่อไปนี้มาให้ได้มากที่สุด

เสียงจากธรรมชาติ	เสียงจากมนุษย์สร้างขึ้น	เสียงจากดนตรี

ครั้งที่ 8

ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออ

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออ

เวลาที่ใช้ 40 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษวาดเขียน
2. ดินสอสี
3. เครื่องเสียงและแถบบันทึกเสียง

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นนำ** ผู้วิจัยสนทนา ชักถาม ชี้แจงและโน้มน้าวให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีและการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

2. **ขั้นฝึก**

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนฟังเพลงไทยสากลที่มีเนื้อร้องจากแถบบันทึกเสียง รับรู้ทำนองลีลาของเพลงแล้วแสดงออกด้วยการเขียนภาพ สีสีเส้น และลีลาให้สอดคล้องกับเพลงที่ฟัง

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนตั้งชื่อภาพและอธิบายเหตุผลที่วาด แล้วให้นักเรียนทุกคนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

3. **ขั้นสรุป** ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ได้รับจากกิจกรรม และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการมีส่วนร่วม และการให้ความร่วมมือของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. นักเรียนสามารถคิดสร้างสรรค์ภาพ สีเส้น การแรเงา และใส่รายละเอียดของภาพอย่างชัดเจน

ครั้งที่ 8

กิจกรรมที่ 7

ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออ

คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังเพลงต่อไปนี้แล้ววาดภาพตามความคิด ระบายสี พร้อมตั้งชื่อภาพ
และอธิบายเหตุผลที่วาด

ครั้งที่ 9

ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออ

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออ

เวลาที่ใช้ 40 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษวาดเขียน
2. ดินสอสี
3. เครื่องเสียงและแถบบันทึกเสียง

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นนำ** ผู้วิจัยสนทนา ชักถาม ชี้แจงและโน้มน้าวให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีและการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

2. **ขั้นฝึก**

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนฟังเพลงไทยเดิมที่มีเนื้อร้องจากแถบบันทึกเสียง รับรู้ทำนองลีลาของเพลงแล้วแสดงออกด้วยการเขียนภาพ สีสีเส้น และลีลาให้สอดคล้องกับเพลงที่ฟัง

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนตั้งชื่อภาพและอธิบายเหตุผลที่วาด แล้วให้นักเรียนทุกคนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

3. **ขั้นสรุป** ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ได้รับจากกิจกรรม และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการมีส่วนร่วม และการให้ความร่วมมือของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. นักเรียนสามารถคิดสร้างสรรค์ภาพ สีเส้น การแรเงา และใส่รายละเอียดของภาพอย่างชัดเจน

ครั้งที่ 9

กิจกรรมที่ 8

ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออ

คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังเพลงต่อไปนี้แล้ววาดภาพตามความคิด ระบายสี พร้อมตั้งชื่อภาพ
และอธิบายเหตุผลที่วาด

ครั้งที่ 10

ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออ

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออ

เวลาที่ใช้ 40 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษวาดเขียน
2. ดินสอสี
3. เครื่องเสียงและแถบบันทึกเสียง

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นนำ** ผู้วิจัยสนทนา ชักถาม ชี้แจงและโน้มน้าวให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีและการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ

2. **ขั้นฝึก**

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนฟังเพลงไทยเดิมที่มีเนื้อร้องจากแถบบันทึกเสียง รับรู้ทำนองลีลาของเพลงแล้วแสดงออกด้วยการเขียนภาพ สีสีเส้น และลีลาให้สอดคล้องกับเพลงที่ฟัง

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนตั้งชื่อภาพและอธิบายเหตุผลที่วาด แล้วให้นักเรียนทุกคนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

3. **ขั้นสรุป** ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ได้รับจากกิจกรรม และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการมีส่วนร่วม และการให้ความร่วมมือของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. นักเรียนสามารถคิดสร้างสรรค์ภาพ สีเส้น การแรเงา และใส่รายละเอียดของภาพอย่างชัดเจน

ครั้งที่ 10

กิจกรรมที่ 9

ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออ

คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังเพลงต่อไปนี้แล้ววาดภาพตามความคิด ระบายสี พร้อมตั้งชื่อภาพ
และอธิบายเหตุผลที่วาด

ครั้งที่ 11

ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว และความคิดละเอียดลออ

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว และความคิดละเอียดลออ

เวลาที่ใช้ 40 นาที

อุปกรณ์

1. เครื่องดนตรีบรรเลงทำนอง
2. กระดาษวาดเขียน ดินสอ สี
2. เอกสารประกอบกิจกรรม

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นนำ** ผู้วิจัยสนทนา ชักถามถึงบทเพลงต่างๆ ในชีวิตประจำวันที่นักเรียนเคยได้ยิน เช่น เพลงไทยสากล เพลงไทยเดิม และผู้แต่งเพลง กวีตลกต่างๆ

2. ขั้นฝึก

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนฟังเพลงให้คุ้นเคยกับทำนอง และแบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม กลุ่มละ 3 คน แต่งเนื้อร้องให้เข้ากับทำนองเพลงที่กำหนด ภายในเวลา 15 นาที และวาดภาพสื่อความหมายจากบทเพลง

2.2 ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานเพลงและให้ทุกคนลงความเห็นเลือกกลุ่มที่ดีที่สุด

3. **ขั้นสรุป** ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ได้รับจากกิจกรรม และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
การประเมินผล

1. สังเกตจากการมีส่วนร่วม และการให้ความร่วมมือของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. นักเรียนสามารถคิดสร้างสรรค์ภาพ สีสัน สื่อความหมายจากบทเพลงที่แต่งขึ้น

ครั้งที่ 11

กิจกรรมที่ 10

ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว และความคิดละเอียดลออ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกกลุ่มที่มีผลงานดีที่สุดจากกิจกรรม พร้อมทั้งให้เหตุผลอธิบาย

กลุ่มที่เลือกคือ .....

สาเหตุที่เลือกเพราะ .....

.....

.....

ครั้งที่ 12

ปัจจัยนิเทศ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนได้สรุปสิ่งที่ได้จากการเข้าร่วมโปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะใน โดยเห็นคุณค่าและประโยชน์ของความคิดสร้างสรรค์
2. สามารถนำความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีไปใช้ได้

เวลาที่ใช้   40 นาที

อุปกรณ์   -

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนซักถามเพิ่มเติมในสิ่งที่ไม่เข้าใจ
  2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย และสรุปผลจากการที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะในครั้งนี้และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
  3. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการทดลองและกล่าวปิดการทดลอง
- การประเมินผล**

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจของนักเรียน
2. สังเกตการร่วมอภิปราย และสรุปผลของนักเรียน

ภาคผนวก ข
การวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 6 แสดงคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกประสบการณ์
ดนตรีเชิงทักษะ จำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม

คนที่	คะแนนก่อนทดลอง				คะแนนหลังทดลอง			
	ความคิด ริเริ่ม	ความคิด คล่องแคล่ว	ความคิด ละเอียดลออ	รวมทั้ง 3 ด้าน	ความคิด ริเริ่ม	ความคิด คล่องแคล่ว	ความคิด ละเอียดลออ	รวมทั้ง 3 ด้าน
1	9	16	7	32	20	27	14	61
2	5	8	7	20	15	21	10	46
3	11	14	8	33	20	28	12	60
4	4	8	6	18	17	22	10	49
5	9	15	9	33	19	26	13	58
6	6	11	10	27	24	27	12	63
7	7	11	8	26	23	28	12	63
8	3	6	5	14	17	22	9	48
9	4	7	6	17	16	21	11	48
10	4	13	8	25	22	25	13	60
11	6	11	10	27	21	29	14	64
12	3	11	8	22	18	31	13	62
13	5	10	6	21	18	25	11	54
14	10	16	10	36	19	24	12	55
15	8	15	11	34	24	31	13	68
รวม	94	172	119	385	293	387	179	859
$\bar{X}$	6.27	11.47	7.93	25.67	19.53	25.8	11.93	57.27
S	2.60	3.29	1.79	6.89	2.82	3.34	1.49	6.87

ตาราง 7 แสดงคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึก
ประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ จำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม

คนที่	คะแนนก่อนทดลอง				คะแนนหลังทดลอง			
	ความคิด ริเริ่ม	ความคิด คล่องแคล่ว	ความคิด ละเอียดลออ	รวมทั้ง 3 ด้าน	ความคิด ริเริ่ม	ความคิด คล่องแคล่ว	ความคิด ละเอียดลออ	รวมทั้ง 3 ด้าน
1	5	10	9	24	11	17	11	39
2	5	14	8	27	9	18	8	35
3	7	13	10	30	15	22	12	49
4	5	12	10	27	10	18	10	38
5	3	11	7	21	7	15	8	30
6	3	13	8	24	10	19	11	40
7	6	11	10	27	7	17	10	34
8	4	12	6	22	12	24	10	46
9	11	18	9	38	12	21	11	44
10	4	12	9	25	13	28	12	53
11	7	14	8	29	11	20	9	40
12	8	14	8	30	12	25	11	48
13	6	11	9	26	9	12	9	30
14	3	11	9	23	9	21	10	40
15	7	11	10	28	11	15	12	38
รวม	84	187	130	401	158	292	154	604
$\bar{X}$	5.6	12.47	8.67	26.73	10.53	19.47	10.27	40.27
S	2.20	1.99	1.17	4.16	2.17	4.20	1.33	6.73

ตาราง 8 แสดงผลต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มของนักเรียนที่ได้รับการฝึก
ประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ ก่อนทดลองและหลังทดลอง

คนที่	กลุ่มทดลอง			
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ผลต่าง (D)	ผลต่างยกกำลังสอง (D ²)
1	9	20	11	121
2	5	15	10	100
3	11	20	9	81
4	4	17	13	169
5	9	19	10	100
6	6	24	18	324
7	7	23	16	256
8	3	17	14	196
9	4	16	12	144
10	4	22	18	324
11	6	21	17	289
12	3	18	15	225
13	5	18	13	169
14	10	19	9	81
15	8	24	16	256
	$\bar{X} = 6.27$ $S = 2.60$	$\bar{X} = 19.53$ $S = 2.82$	$\Sigma D = 201$	$\Sigma D^2 = 2835$
			$\bar{X}_{\text{diff}} = 13.4$	
			$S_{\text{diff}} = 3.18$	

ตาราง 9 แสดงผลต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดต้องแคล่วของนักเรียนที่ได้รับ
การฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ ก่อนทดลองและหลังทดลอง

คนที่	กลุ่มทดลอง			
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ผลต่าง (D)	ผลต่างยกกำลังสอง (D ²)
1	16	27	11	121
2	8	21	13	169
3	14	28	14	196
4	8	22	14	196
5	15	26	11	121
6	11	27	16	256
7	11	28	17	289
8	6	22	16	256
9	7	21	14	196
10	13	25	12	144
11	11	29	18	324
12	11	31	20	400
13	10	25	15	225
14	16	24	8	64
15	15	31	16	256
	$\bar{X} = 11.47$ $S = 3.29$	$\bar{X} = 25.8$ $S = 3.34$	$\Sigma D = 215$	$\Sigma D^2 = 3213$
			$\bar{X}_{\text{diff}} = 14.33$	
			$S_{\text{diff}} = 3.06$	

ตาราง 10 แสดงผลต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออของนักเรียน
ที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ ก่อนทดลองและหลังทดลอง

คนที่	กลุ่มทดลอง			
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ผลต่าง (D)	ผลต่างยกกำลังสอง (D ²)
1	7	14	7	49
2	7	10	3	9
3	8	12	4	16
4	6	10	4	16
5	9	13	4	16
6	10	12	2	4
7	8	12	4	16
8	5	9	4	16
9	6	11	5	25
10	8	13	5	25
11	10	14	4	16
12	8	13	5	25
13	6	11	5	25
14	10	12	2	4
15	11	13	2	4
	$\bar{X} = 7.93$ $S = 1.79$	$\bar{X} = 11.93$ $S = 1.49$	$\sum D = 60$	$\sum D^2 = 266$
			$\bar{X}_{\text{diff}} = 4$	
			$S_{\text{diff}} = 1.36$	

ตาราง 11 แสดงผลต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์โดยรวมทั้ง 3 ด้านของนักเรียนที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ ก่อนทดลองและหลังทดลอง

คนที่	กลุ่มทดลอง			
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ผลต่าง (D)	ผลต่างยกกำลังสอง (D ²)
1	32	61	29	841
2	20	46	26	676
3	33	60	27	729
4	18	49	31	961
5	33	58	25	625
6	27	63	36	1296
7	26	63	37	1369
8	14	48	34	1156
9	17	48	31	961
10	25	60	35	1225
11	27	64	37	1369
12	22	62	40	1600
13	21	54	33	1089
14	36	55	19	361
15	34	68	34	1156
	$\bar{X} = 25.67$ $S = 6.89$	$\bar{X} = 57.27$ $S = 6.87$	$\sum D = 474$	$\sum D^2 = 15414$
			$\bar{x}_{diff} = 31.6$	
			$S_{diff} = 5.58$	

ตาราง 12 แสดงผลต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มของนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ ก่อนทดลองและหลังทดลอง

คนที่	กลุ่มควบคุม			
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ผลต่าง (D)	ผลต่างยกกำลังสอง (D ²)
1	5	11	6	36
2	5	9	4	16
3	7	15	8	64
4	5	10	5	25
5	3	7	4	16
6	3	10	7	49
7	6	7	1	1
8	4	12	8	64
9	11	12	1	1
10	4	13	9	81
11	7	11	4	16
12	8	12	4	16
13	6	9	3	9
14	3	9	6	36
15	7	11	4	16
	$\bar{X} = 5.6$ $S = 2.20$	$\bar{X} = 10.53$ $S = 2.17$	$\sum D = 74$	$\sum D^2 = 446$
			$\bar{x}_{diff} = 4.93$	
			$S_{diff} = 2.40$	

ตาราง 13 แสดงผลต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่วของนักเรียนที่ไม่ได้
รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ ก่อนทดลองและหลังทดลอง

คนที่	กลุ่มควบคุม			
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ผลต่าง (D)	ผลต่างยกกำลังสอง (D ²)
1	10	17	7	49
2	14	18	4	16
3	13	22	9	81
4	12	18	6	36
5	11	15	4	16
6	13	19	6	36
7	11	17	6	36
8	12	24	12	144
9	18	21	3	9
10	12	28	16	256
11	14	20	6	36
12	14	25	11	121
13	11	12	1	1
14	11	21	10	100
15	11	15	4	16
	$\bar{X} = 12.47$ $S = 1.99$	$\bar{X} = 19.47$ $S = 4.20$	$\sum D = 105$	$\sum D^2 = 953$
			$\bar{X}_{diff} = 7$	
			$S_{diff} = 3.95$	

ตาราง 14 แสดงผลต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออของนักเรียนที่ไม่ได้
รับการฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ ก่อนทดลองและหลังทดลอง

คนที่	กลุ่มควบคุม			
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ผลต่าง (D)	ผลต่างยกกำลังสอง (D ²)
1	9	11	2	4
2	8	8	0	0
3	10	12	2	4
4	10	10	0	0
5	7	8	1	1
6	8	11	3	9
7	10	10	0	0
8	6	10	4	16
9	9	11	2	4
10	9	12	3	9
11	8	9	1	1
12	8	11	3	9
13	9	9	0	0
14	9	10	1	1
15	10	12	2	4
	$\bar{X} = 8.67$ $S = 1.17$	$\bar{X} = 10.27$ $S = 1.33$	$\sum D = 24$	$\sum D^2 = 62$
			$\bar{x}_{diff} = 1.6$	
			$S_{diff} = 1.30$	

ตาราง 15 แสดงผลต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ของนักเรียนที่ไม่ได้รับ
การฝึกประสบการณ์ดนตรีเชิงทักษะ ก่อนทดลองและหลังทดลอง

คนที่	กลุ่มควบคุม			
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ผลต่าง (D)	ผลต่างยกกำลังสอง (D ²)
1	24	39	15	225
2	27	35	8	64
3	30	49	19	361
4	27	38	11	121
5	21	30	9	81
6	24	40	16	256
7	27	34	7	49
8	22	46	24	576
9	38	44	6	36
10	25	53	28	784
11	29	40	11	121
12	30	48	18	324
13	26	30	4	16
14	23	40	17	289
15	28	38	10	100
	$\bar{X} = 26.73$ $S = 4.16$	$\bar{X} = 40.27$ $S = 6.73$	$\sum D = 203$	$\sum D^2 = 3403$
			$\bar{x}_{diff} = 13.53$	
			$S_{diff} = 6.84$	

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาววาสนา ไช้ไหม
วันเดือนปีเกิด	10 กรกฎาคม 2520
สถานที่เกิด	เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	617/4 กรุงเทพมหานคร 6 แขวงบางลำภูล่าง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร 10700 โทร.02-4388433
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูพิเศษ (ดนตรี)
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนवासुเทวี แขวงบางโคล่ เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร 10120 โทร. 02-2111773
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2535	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย
พ.ศ. 2538	การศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) คุรุศาสตร์ไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2547	การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (กศ.ม) วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ